This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Google

Über dieses Buch

Dies ist ein digitales Exemplar eines Buches, das seit Generationen in den Regalen der Bibliotheken aufbewahrt wurde, bevor es von Google im Rahmen eines Projekts, mit dem die Bücher dieser Welt online verfügbar gemacht werden sollen, sorgfältig gescannt wurde.

Das Buch hat das Urheberrecht überdauert und kann nun öffentlich zugänglich gemacht werden. Ein öffentlich zugängliches Buch ist ein Buch, das niemals Urheberrechten unterlag oder bei dem die Schutzfrist des Urheberrechts abgelaufen ist. Ob ein Buch öffentlich zugänglich ist, kann von Land zu Land unterschiedlich sein. Öffentlich zugängliche Bücher sind unser Tor zur Vergangenheit und stellen ein geschichtliches, kulturelles und wissenschaftliches Vermögen dar, das häufig nur schwierig zu entdecken ist.

Gebrauchsspuren, Anmerkungen und andere Randbemerkungen, die im Originalband enthalten sind, finden sich auch in dieser Datei – eine Erinnerung an die lange Reise, die das Buch vom Verleger zu einer Bibliothek und weiter zu Ihnen hinter sich gebracht hat.

Nutzungsrichtlinien

Google ist stolz, mit Bibliotheken in partnerschaftlicher Zusammenarbeit öffentlich zugängliches Material zu digitalisieren und einer breiten Masse zugänglich zu machen. Öffentlich zugängliche Bücher gehören der Öffentlichkeit, und wir sind nur ihre Hüter. Nichtsdestotrotz ist diese Arbeit kostspielig. Um diese Ressource weiterhin zur Verfügung stellen zu können, haben wir Schritte unternommen, um den Missbrauch durch kommerzielle Parteien zu verhindern. Dazu gehören technische Einschränkungen für automatisierte Abfragen.

Wir bitten Sie um Einhaltung folgender Richtlinien:

+ *Nutzung der Dateien zu nichtkommerziellen Zwecken* Wir haben Google Buchsuche für Endanwender konzipiert und möchten, dass Sie diese Dateien nur für persönliche, nichtkommerzielle Zwecke verwenden.
+ *Keine automatisierten Abfragen* Senden Sie keine automatisierten Abfragen irgendwelcher Art an das Google-System. Wenn Sie Recherchen über maschinelle Übersetzung, optische Zeichenerkennung oder andere Bereiche durchführen, in denen der Zugang zu Text in großen Mengen nützlich ist, wenden Sie sich bitte an uns. Wir fördern die Nutzung des öffentlich zugänglichen Materials für diese Zwecke und können Ihnen unter Umständen helfen.
+ *Beibehaltung von Google-Markenelementen* Das "Wasserzeichen" von Google, das Sie in jeder Datei finden, ist wichtig zur Information über dieses Projekt und hilft den Anwendern weiteres Material über Google Buchsuche zu finden. Bitte entfernen Sie das Wasserzeichen nicht.
+ *Bewegen Sie sich innerhalb der Legalität* Unabhängig von Ihrem Verwendungszweck müssen Sie sich Ihrer Verantwortung bewusst sein, sicherzustellen, dass Ihre Nutzung legal ist. Gehen Sie nicht davon aus, dass ein Buch, das nach unserem Dafürhalten für Nutzer in den USA öffentlich zugänglich ist, auch für Nutzer in anderen Ländern öffentlich zugänglich ist. Ob ein Buch noch dem Urheberrecht unterliegt, ist von Land zu Land verschieden. Wir können keine Beratung leisten, ob eine bestimmte Nutzung eines bestimmten Buches gesetzlich zulässig ist. Gehen Sie nicht davon aus, dass das Erscheinen eines Buchs in Google Buchsuche bedeutet, dass es in jeder Form und überall auf der Welt verwendet werden kann. Eine Urheberrechtsverletzung kann schwerwiegende Folgen haben.

Über Google Buchsuche

Das Ziel von Google besteht darin, die weltweiten Informationen zu organisieren und allgemein nutzbar und zugänglich zu machen. Google Buchsuche hilft Lesern dabei, die Bücher dieser Welt zu entdecken, und unterstützt Autoren und Verleger dabei, neue Zielgruppen zu erreichen. Den gesamten Buchtext können Sie im Internet unter `http://books.google.com` durchsuchen.

Folio
Lat. Cod.
Sess. Spec.
1899

Belsheim

VE RI TAS
SIGILLVM ACADEMIAE HARVARDIANAE IN NOV ANG. CHRISTO ET ECCLESIAE

Library of the Divinity School

Bought with money
GIVEN BY
THE SOCIETY
FOR PROMOTING
THEOLOGICAL EDUCATION

Received 14 August, 1902.

~~Bible. New Test. (Selections.) Lat. (1899.)~~

Fragmenta Novi Testamenti

in translatione Latina antehieronymiana

ex libro qui vocatur

Speculum

eruit et ordine librorum Novi Testamenti

exposuit

J. Belsheim

Videnskabsselskabets Skrifter. II. Historisk-filosofisk Klasse. 1899 No. 2

Udgivet for Hans A. Benneches Fond

Christiania

I Kommission hos Jacob Dybwad

A. W. Brøggers Bogtrykkeri

1899

Divinity School.

Fremlagt af Biskop Dr. theol. A. Chr. Bang.

Præfatio.

Postquam vir doctissimus Nicolaus Wisemanus Cardinalis Anglus libellum »Two letters on some parts of the controversy concerning 1 Joh. V, 7« primum in »Catholic Magazine« 1832 et 33, deinde in »Essays on various Subiects I« (in Germanicum sermonem versum inscriptum: »Abhandlungen über verschiedene Gegenstande I«) publicavit, ubi demonstravit librum, qui »Speculum« vocatur (sive in codicibus »Liber testimoniorum), locum illum controversum 1 Joh. 5, 7 de tribus testibus coelestibus bis continere, hoc Speculum semper liber permagni momenti ad res criticas textus Scripturæ sacræ, imprimis Novi Testamenti, existimatus est, libellique huius in omnibus editionibus Novi Testamenti signo *m* distincti mentio facta est. Speculum ex pluribus codicibus novimus, quorum antiquissimus celeberrimusque Romæ in bibliotheca Sanctæ Crucis et nomine codicis Sessoriani notus est, sæculo octavo, ut videtur, scriptus. Quæstionem difficilem de auctore Speculi, sitne S. Augustinus an alius pater, non hic exploramus. Certum est auctorem in scripturis sacris optime versatum fuisse, quam ob causam sane S. Augustinus fuisse potest. Omnes viri periti consentiunt Speculum sæculi quarti sive ætatis S. Augustini esse. Speculum doctrinam copiosam de fide et vita Christiana in 144 capita divisam, quorum alia uberiora sunt, alia minora, tantummodo fragmentis verbisque ex scriptura sacra desumptis, scripta continet, nullis additamentis ab auctore additis. In Speculo fragmenta uberiora sive minora inveniuntur ex omnibus libris Veteris Testamenti, canonicis et apocryphis, exceptis Ruth, Obadja, Jona, et ex omnibus libris Novi Testamenti, exceptis Philem., Hebr., 3 Joh. Parvum fragmentum quoque ex epistola ad Laodicenses spuria invenitur. Ex omnibus 144 capitibus habet unumquodque suum indicem sed capita ipsa promiscue nullo ordine sequuntur.

Textus fragmentorum Speculi, imprimis qui in codice antiquissimo Sessoriano habetur, translationis antiquæ antehieronymianæ est, quæ in Africa orta esse videtur. Sunt in hoc textu multa signa remotæ ætatis, ut Matth. 6, 4: *absconso* (vulg. abscondito); 6, 19, 20: *thensauros*

vulg. thesauros); 19, 11. 12: *spadones* (vulg. eunuchi); 20, 28 (antiquum additamentum), in Ev. Joh. sæpe *hic mundus* (vulg. mundus) pl. Sermo huius textus omnino vulgaris est: permutantur litteræ p et b, v et b, t et d, æ et e, e et i; similiter permutantur casus accusativi et ablativi ut Luc. 16, 22: portaretur ab angelis *in sinu* Abrahæ — sepultus *in infernum* pl. Ordinem quatuor evangeliorum: Matth., Joh., Luc., Marc., a Tertulliano usitatum et probatum, auctor Speculi secutus est.

Post publicationem libelli Wisemaniani textus Speculi et imprimis codex Sessorianus animos virorum peritorum advertit, quem Angelus Maius cardinalis doctissimus in »Spicilegio Romano« IX 2 (Romæ 1843) pag. 1—75 descripsit et omnia fragmenta ex libris Veteris Testamenti (exceptis Psalmorum Sapientiæ, Ecclesiastici), et ex libris Novi Testamenti fragmenta ex Actibus, Epistola I ad Timotheum, Epistolis catholicis, Apocalypsi, nulla autem ex libris ceteris Novi Testamenti, publici iuris fecit. Post hoc A. Maius iterum totum Speculum integrum in »Nova patrum bibliotheca« tom I pars II (Romæ 1852) critice (præfationem I—VIII, textum pag. 1—115) edidit. A. Maius tantummodo codice Sessoriano usus est. Denique vir doctissimus Franciscus Weihrich in opere quod inscribitur »Corpus scriptorum ecclesiasticorum« vol. XII (Vindobonæ 1887) Speculum totum cum lectionibus variis ex septem aliis codicibus recentioribus, quibus usus erat, edidit.

Itaque quamquam Speculum bis totum editum est, fragmenta tamen huius operis ex libris Novi Testamenti ad ordinem illorum librorum disposita, denuo edenda esse putavi. Ambæ illæ editiones in grandibus operibus magni pretii, quæ difficilia paratu sunt, inveniuntur, et in his editionibus singula fragmenta diffuse per omnia illa 144 Capita dispersa sunt, quamobrem hanc editionem omnium fragmentorum Novi Testamenti ex ordine librorum, ut commoditati lectorum consularem, parare statui. Cum ceteri codices omnes recentiores ad ranslationem vulgatam accommodati mihi videantur, tantummmodo textum codicis Sessoriani post editionem Maianam edidi.

J. Belsheim.

Ex evangelio sec. Matthaeum.

III. 7. (Johannes Baptista) videns autem multos ex pharisaeis et sadducaeis venientes ad baptismum suum, dixit ad eos: progenies viperarum, quis ostendit[1] vobis fugire ab ira ventura? 8. Facite ergo fructus dignos poenitentiae. 9. Et ne dixeritis intra vos[2]: patrem habemus abraham. Dico enim vobis, quoniam[3] potens est deus de lapidibus istis suscitare filios[4] abrahae. 10. Jam enim securis ad radicem arboris posita est; omnis ergo arbor, quae non facit fructum bonum, excidetur et in igne[5] mittetur (c. 90 et c. 114). 11. Ego quidem vos baptizo in aqua in poenitentia; venit autem fortior me cuius non sum dignus calciamenta portare; ille vos baptizavit in spiritu sancto. 12. Qui habet ventilabrum in manu sua et mundabit aream suam; frumentum quidem suum congeret in horreum suum, paleas autem conburet igni inextinguibili (c. 138). . . . 16. Et cum baptizatus esset Jesus ascendit confestim de aqua; et ecce aperti sunt ei caeli et vidit spiritum discendentem sicut columbam et venientem in ipsum (c. 3) . . .

IV. 18. Cum praeteriret autem Jesus secus mare Galilaeae[6] vidit duos fratres simonem, qui dicitur petrus, et andream fratrem eius, mittentes retia in mari, erant enim piscatores. 19. Et dixit illis[7] Jesus: venite post me, et faciam vos piscatores hominum. 20. Qui confestim relictis retibus suis secuti sunt eum (c. 5) . . .

V. 5. Beati qui lugunt quoniam ipsi consolabuntur (c. 28) . . .

9. Beati pacifici, quoniam ipsi fili dei vocabuntur (c. 7). 10. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum caelorum (c. 28). 11. Beati estis[8] cum vos odio[9] habuerint homines et

---

[1] In Capite 114 *demonstrauit*. [2] *Intra vos* omisum in C. 114. [3] *quoniam* similiter. [4] In Codice *filius* in c. 90. [5] ita in Cod. propter sequ. m. [6] in Cod. *Galileae*. [7] in Cod. *illi*. [8] in C. 30: eritis. [9] In Cap. 30: *hodio*.

abigent et persequentur et exprobrabunt et dicent adversum[1] vos omnem malum. 12. Gaudete et exultate, quoniam mercis vestra multa est in caelis. Sic enim persecuti sunt et prophetas ante vos[2] (c. 28 et c. 30) . . . 19. Quicumque enim[3] solverit ex mandatis istis minimis et sic docuerit homines, minimus vocabitur in regno caelorum; qui autem fecerit et sic docuerit, magnus vocabitur in regno caelorum (c. 106) . . . 22. . . qui irascitur fratri[4] suo sine sausa, reus erit iudicio; quicumque autem dixerit fratri suo raccha, reus erit concilio; quicumque vero dixerit fatue, reus erit gehennae ignis (c. 89) . . . 27. Audistis quia dictum est: non moechaberis. 28. Ego autem dico vobis, quia omnis, qui viderit mulierem ad concupiscendam eam, iam moechatus est in corde suo. . . 32. Omnis qui dimittit uxorem suam et aliam ducit, moechatur; qui dimissam a viro ducit, moechatur (c. 45). 33. Audistis quia dictum est: non perierabis, sed reddes domino iuramenta tua 34. Ego autem dico vobis: ne omnino iuretis[5] neque per caelum quia sedis dei est, 35. neque per terram, quia scabillum est pedum eius, 36. neque per hierusolymam quia civitas est magni regis, neque per caput tuum iuraueris, quia non potes ullum capillum album facere aut nigrum. 37. Sit autem sermo vester est, est, non, non; quod autem amplius est a malo est (c. 41). . . . 42. omni petenti[6] te tribue et ab eo qui mutuum vult accipere, nolite auertere (c. 24). . . . 44. Diligite inimicos vestros et orate pro eis[7], qui vos persequuntur, benedicite maledicentes vos, benefacite eis, qui vos oderunt, 45. ut sitis fili patris uestri, qui est in caelis, qui solem suum iubet oriri super bonos et malos et pluet super iustos et iniustos (c. 16). . . .

VI. 2 Cum facis eleemosynam, noli tuba canere ante te sicut hypocritae faciunt in synagogis et in plateis, ut honorificentur ab hominibus; amen dico vobis, quia habent mercedem suam. 3. Te autem faciente eleemosynam, nesciat manus tua senestra quid faciat dextera tua, 4. ut eleemosyna tua in absconso, et pater tuus, qui videt in absconso, reddet[8] tibi palam (c. 24). , . . 16. Cum autem ieiunatis, nolite esse sicut hypocritae[9] tristes; exterminant enim faciem suam, ut pareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis perciperunt mercedem suam. 17. vos autem cum ieiunatis, unguite caput vestrum et faciem vestram lavate 18. ut non videamini hominibus ieiunantes, sed patri vestro, qui est in caelis; et pater uester qui videt occulta reddet vobis (c. 85). . . .

19. Nolite thensaurizare vobis thensauros super terram, ubi tinea et aerugo[20] disperdunt, et ubi fures effodiunt. 20. sed facite vobis thensauros

---

[1] In Cap. 30: *adversus.* [2] In Cap. 30: *qui ante vos fuerunt.* [3] In Cod.: *non* pro *enim.* [4] In Cod.: *frasi.* [5] In Cod.: *iuratis.* [6] In Cod.: *paetenti.* [7] In Cod.: *eo.* [8] In Cod.: *seddet.* [9] In Cod.: *hipocritae.* [10] *erugo* sic et infra.

in caelis, ubi neque tinea neque aerugo disperdunt et ubi fures non furantur. 21. Ubi enim fuerit thensaurus tuus, illic erit cor tuum (c. 22). . . . 25. Et ideo dico vobis: nolite cogitare in anima vestra quid manducetis, aut quid bibatis, neque corpori vestro quod induamini; anima enim plus est quam esca et corpus plus quam vestitus? 26. Intuemini volatilia caeli, quae neque serunt, neque metunt, nec recondunt in apothecis; et pater vester caelestis pascet illa. Nonne vos multo plus estis illis. 27. Quis autem vestrum potest adicere staturae suae cubitum unum? 28. Et vestitum cogitatis? Considerate lilia in agro, quemadmodum crescunt, non laborant neque neunt et nuda non sunt. 29. Dico auten vobis quoniam nec solomon in omni gloria vestitus est sicut unum ex istis. 30. Quod si foenum agri, quod est hodie et cras in clibanum mittitur, deus sic vestit, quanto magis vos modicae fidei?[1] 31. Nolite ergo cogitare dicentes: quid manducabimus? aut quid hibemus? aut quid vestiemur? 32. omnia enim haec gentes desiderant; scit autem pater vester, quoniam indigetis horum omnium. 33. Quaerite autem primo regnum et iustitiam eius, et haec omnia praestabuntur vobis. 34. Ne ergo cogitaveritis de crastino; crastinus enim dies ipse pro se cogitabit; sufficit dies malitia sua (c. 5). . . .

VII. 6. Nolite dare sanctum canibus; neque miseritis margaritas vestras ante porcos, ne forte conculcent[2] eas pedibus suis et conversi elidant vos (c. 117). . . . 13. Intrate per angustam portam; quia lata et spatiosa via est, quae ducit ad perditionem, et multi sunt qui intrant per eam. 14. Quia angusta et arta via est, quae ducit ad vitam, et pauci sunt qui inveniunt eam (c. 5). . . . 15. Cavete a seudoprophetis[3] qui veniunt ad vos in vestitu ouium, intus autem sunt lupi rapaces; 16. ex fructibus ergo[4] eorum cognoscetis eos. . . . (c. 15 et c. 50). . . . 21. Non omnis qui mihi dicit: domine, domine, intrabit in regno caelorum; sed qui facit voluntatem patris mei, qui est in caelis, ipse intrabit in regno caelorum (c. 106). . . . 24. Et omnis qui audit sermones meos et facit eos, similem aestimabo eum viro prudenti, qui aedificavit domum suam super petram. 25. Discendit pluvia, advenerunt flumina, venerunt venti et inpigerunt in domum illam, et non cecidit; fundata enim erat super petram. 26. Et omnis qui audit sermones meos et non facit eos, similis est viro stulto, qui aedificavit domum suam super harenam. 27. Discendit pluvia, venerunt flumina et inpigerunt in domum illam, et cecidit, et facta est ruina domus illius magna (c. 118). . . .

VIII. 18. Cum vidisset autem iesus maximam turbam circa eum, 19. unus ex scribis et dixit ei: magister sequar te quocumque ieris (c. 127),

---

[1] In Cod.: *modice fidaei*. [2] In Cod.: *conculcet*. [3] In Cap. 50: *Adtendite vobis a pseudoprophetis*. [4] ergo additur eadem manu in Cap. 15.

13. Si contigerit ut inveniat eam, amen dico vobis quia gaudebit super illam magis quam propter nonaginta et novem quae non erraverunt. 14. Sic voluntas non est patris vestri qui est in caelis ut pereat unus ex istis pusillis (c. 23). . . . 19. Dico vobis quia si duobus ex vestris convenerit super terram de omni re quaecumque[1] petieritis a patre meo qui est in caelis, contiget vobis. 20. Ubi enim sunt duo aut tres collecti in nomine meo, et ego ibi sum in medio eorum (c. 7). . . . 21. Accessit ad iesum petrus et ait illi: domine, si peccaverit in me frater meus, quotiens remittam illi? usque septies 22. Ait illi: non dico tibi usque septies sed usque septuagies septies. . . . 32. Serve nequam omne debitum demisi tibi, quia rogasti me; ita non aportebat te misereri conservo tuo, quomodo ego tibi misertus sum? 34. Et iratus dominus eius tradidit eum tortoribus donec redderet debitum. 35. Sic et vobis faciet pater meus, qui est in caelis, si non remiseritis unusquisque fratri suo ex cordibus vestris (c. 17).

XIX. 3. Accesserunt ad eum pharisaei temptantes[2] eum et dicentes licet homini dimittere uxorem de qua[cumque][3] causa? 4. Quibus respondens iesus ait: non legistis quia [qui][4] fecit ab initio masculum et feminam, dixit: propter hoc relinquet homo patrem suum et matrem et adhaerebit uxori suae et erunt duo in carne una? 6. . . . quod ergo deus iunxit, homo non disiungat. 7. Dicunt ei, quare ergo moyses praecepit ut daretur liber repudii et demitteretur uxor? Quibus iesus ait: quia moyses secundum duritiam uestram permisit vobis dimittere uxores uestras; ab initio autem non ita fuit (c. 139). 9. dico autem vobis, quia quicumqve dimiserit uxorem suam exepta causa adulterii, et aliam ducit, adulterium facit; et qui dimittam a viro ducit moechatur[5] (c. 80 et c. 139). . . . 10. Dicunt ei discipuli: si talis viri causa est cum uxorem, non expedit nubere. 11. Iesus autem respondit eis: non omnes capiunt verbum istud, sed hii quibus concessum est. 12. Sunt enim spadones, qui ex utero matris nati sunt; spadones qui facti sunt ab hominibus, [spadones][6] qui se ipsos spadonaverunt propter regnum. Qui potest capere, capiat (c. 80). . . . 17. . . . Nemo bonus nisi unus deus (c. 1). . . . 27. Tunc respondens petrus ait ad eum: ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te; quid ergo erit nobis? 28. Iesus autem dixit illis; Amen dico vobis, quoniam vos qui secuti estis me in resurrectione cum sederit filius hominis in throno gloriae suae, sedebitis et vos super duodecim thronos iudicantes duodecim tribus israhel. 29. Et omnis quicumque reliquerit domum, vel fratres aut matrem, aut filios, vel

---

[1] In Cod.: *quacumque*. [2] In Cod.: *temptans*. [3] Sic in editione Maiana. [4] Similiter. [5] Dico autem vobis, quia quicumque dimiserit uxorem suam excepta causa adulterii facit illam moechari (c. 80). [6] ita in editione Maiana.

agros, propter nomen meum, centies tantum accipiet et vitam aeternam possidebit. 30. Multi autem primi novissimi fient et novissimiprimi erunt (c. 5)...

XX. 1. Ait iesus: simile est regnum caelorum homini patrifamilias, qui prodivit primo mane conducere operarios in vineam suam. 2. Conuentione autem facta cum operariis ut singulis denariis diurnis operarentur misit illos in vineam suam. 3. Et egressus circa horam tertiam vidit alios stantes[1] operarios in foro otiosos; 4. et ait illis: ite et vos in vineam meam, et quod iustum fuerit, dabo vobis.[2] 5. Et illi abierunt. Et iterum prodivit circa horam sextam et nonam et idem fecit. 6. Sed et circa undecimam horam egressus est et invenit alios stantes et ait illis. Quid hic statis tota die otiosi? 7) Et illi dixerunt, quia nemo nos conduxit. Et ait illis: ite et vos operamini in vineam. 8. Vespere autem facta dixit dominus vineae procuratori suo: voca operarios et redde illis mercedem, initium faciens a novissimo usque ad primos (c. 112). 20. Accessit ad dominum mater filiorum zebedaei[3] cum filiis suis adorans eum et postulans aliquid ab eo. 21. Ille autem ait: quid vis? Dicit illa: ut sedeant isti duo fili mei, unus ad dexteram tuam et unus ad senestram in regno tuo. 22. Ait autem iesus: nescitis quid postuletis; potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum? Illi autem dixerunt: possumus. 23. Ait illis[4] iesus: calicem meum quidem bibetis, sedere autem ad dexteram vel ad senestram meam non est meum dare vobis, sed quibus paratum est a patre meo. 24. Quo audito ceteri decem discipuli indignati sunt de duobus fratribus. 25. Iesus autem advocavit eos et dixit: scitis quoniam principes gentium dominantur eorum et magnam potestatem exercent in eos. 26. Non sic est inter vos; 27. sed quicumque voluerit inter vos primus esse, erit vester servus; 28. sicut et filius hominis non venit, ut illi ministretur, sed ut ministret et det animam suam redemptionem pro multis (c. 76). Vos autem quaeritis in modicis extolli et de maximis minui (c. 34 et c. 76). Cum autem introieritis ad caenam vocati, nolite recumbere in honorificis locis, ne forte dignior te superveniat, et accedens invitator dicat tibi: adhuc infra accede; et confundaris. Si autem recubueris in inferiori loco, adveniet inferior te et dicet[5] qui te ad caenam invitavit: accede adhuc in superiori loco, et erit hoc tibi utilius (c. 76). . . .

XXI. 33. Et ait illis: aliam parabolam audite: Homo quidam erat paterfamilias, qui plantavit vineam et saepem illi circumdedit et fodit in eam lacum et aedificavit in ea turrem et locavit illam colonis et peregre profectus est. 34. Cum autem adpropinquasset tempus frugum, misit ser-

---

[1] In Cod.: *stantem.* [2] in Cod.: *vos.* [3] in Cod.: *zebedei.* [4] in Cod.: *illi.* [5] in Cod. *tibi pro dicet.*

vos suos ad cultores vineae ut acciperent fructum vineae. 35. Et adpraehensis servis coloni, alium quidem caederunt, alium vero occiderunt, alium vero lapidaverunt. 36. Et iterum misit alios servos plures prioribus et similiter fecerunt. 37. Postremo autem misit filium suum unicum dicens: reverebuntur filium meum. 38. Illi autem dixerunt intra se: hic est heres, venite occidamus eum, et possideamus hereditatem eius. 39. Et adpraehensum eum eiecerunt extra vineam et occiderunt eum. 40. Cum ergo venerit dominus vineae, quid faciet colonis? 41. Et illi dixerunt; malos male perdet et vineam suam tradet aliis cultoribus, qui reddant illi fructum in temporibus suis (c. 112).

XXIII. 12. Quicumque autem humiliaverit se exaltabitur, et qui se exaltaverit humiliabitur (c. 37). . . . 27. Vae vobis scribae et pharisae hypocritae, qui similes estis monumentis dealbatis, quae quidem videntur a foris hominibus speciosa, intus autem plena sunt ossibus humanis et omni spurcitia (c. 124). . . .

XXIV. 29. Confestim autem post illos dies tribulationum sol convertetur in tenebras et luna non dabit lumen suum, et stellae cadebunt de caelo et virtutes caelorum movebuntur; 30. et tunc apparebit signum fili hominis in caelo, et tunc plangent se universae tribus terrae et videbunt filium hominis venientem in nubibus caeli cum virtute multa in maiestate. 31. Et mittet angelos suos cum tuba et voce magna, et congregabunt electos eius a quattuor angulis ventorum a summis caeli usque ad summum eorum (c. 26). . . . 37. Sicut enim diebus noe sic erit et adventus fili hominis. 38. Sicut enim erant in diebus illis ante diluvium: manducantes et bibentes et nuptum dantes; 39. et non senserunt, donec venit diluvium et tullit omnes; sic erit et adventus fili hominis (c. 5). . . . 45. Quisnam est fidelis servus et prudens, quem constituit dominus super familiam suam ut det illis cibariam in tempore? 46. Beatus servus ille quem veniens dominus eius inveniat sic facientem. 47. Amen dico vobis quia super omnia quae possidet, constituet iilum. 48. Quod si dixerit malus servus: tardat dominus meus venire et coeperit percutere conservos suos sedentes et bibentes cum luxuriosis 49. veniet autem dominus servi illius in die qua non sperat et hora qua non sentiet 50 et dividet eum, partemque eius cum infidelis ponet, 51 illic erit fletus et stridor dentium (c. 47). . . .

XXVIII. 19. Ite[1] nunc docete omnes gentes baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti (c. 2 et c. 3). . . .

---

[1] In Cap. 3: *euntes nunc.*

Ex evangelio sec. Marcum.

XI. 25. Et cum steteritis[1] ad orationem, dimitte si quid[2] habetis adversus aliquem, ut et pater vester, qui est in caelis, dimittat vobis peccata vestra. 26. Si autem vos non demiseritis, nequi pater vester, qui est in caelis, dimittet vobis peccata vestra (c. 17).

Ex evangelio sec. Lucanum.

I. 34. Dixit autem maria ad angelum: quomodo fiet istud quia virum non cognovi? (c. 3). 35. Respondens angelus dixit ei: spiritus sanctus veniet in te[3] et virtus altissimi obumbrabit[4] te; propter quod et qui ex te nascitur sanctus, vocabitur filius dei (c. 2 et c, 3). . . .

II. 36. Et erat anna profetissa filia fanuhel de tribu aser et haec processa erat in diebus suis, quae vixerat cum viro suo annis septem a virginitate sua. 37. Et haec vidua annorum octuaginta et quattuor, quae non discedebat de templo ieiuniis et obsecrationibus serviens nocte ac die (c. 82). . . .

IX. 61. Et ait alter: sequar te, domine, sed primum permitte mihi renuntiare his qui domi sunt. 62. Ait ad illum iesus: nemo inponens manum suam in aratro, aspiciens retro, aptus est regno dei (c. 127). . . .

XI. 5. Et ait iesus quis vestrum habebit amicum, et ibit ad illum media nocte et dicet illi: amice, commoda mihi tres panes; 6. quoniam amicus meus venit ad me de via et non habeo quod ponam ante illum? 7. Et ille intus respondens dicet, noli mihi molestus esse, iam enim osteum clausum est, et pueri in cubiculo mecum sunt, non possum surgere et dare tibi. 8. Et ille si perseveraverit pulsans; dico vobis, et si non dabit ei surgens, eo quod amicus eius est, propter improbitatem autem eius surget et dabit illi quantos desiderat. 9. Ego vobis dico, petite, et da-

---

[1] in Cod.: *steteris*. [2] in Cod.: *si quis*. [3] in Cap. 2: *superveniet* in te. [4] in Cap. 2: *obumbravit*.

bitur vobis; quaerite et invenietis; pulsate et aperietur vobis. 10. Omnis enim qui petit accipit, et qui quaerit, invenit: et pulsanti aperietur (c. 25). 41. Verumtamen date eleemosynam, ecce omnia munda sunt vobis (c. 24). . . .

XII. 13. Ait quidam de turba ad iesum: magister, dic fratri meo ut dividat mecum hereditatem. 14. Dixit autem illi iesus: homo, quis me constituit iudicem aut divisorem supra vos? 15. Et ait ad illos: videte et cavete ab omni avaritia, quia non in habundantia cuiusquam vita eius est ex his quae possidet. 16. Dixit autem ad illos et similitudinem: hominis cuiusdam divitis uberes fructus possessio adtulit; 17. Et cogitavit apud se dicens: quid faciam, quia non habeo quo colligam fructus[1] meos? 18. Et dixit: hoc faciam: distruam horrea mea et maiora faciam illa, et illic colligam omnes fructus meos 19. et dicam animae meae: habes multa bona in annos multos, epulare[2]. 20. Dixit auten illi deus: stulte, hac[3] nocte animam tuam repetunt a te, quae autem praeparasti cuius erunt? 21. Sic est qui sibi thensaurizat et non est in deum dives (c. 98). . . . 33. Vendite quae possidetis et date eleemosynam. Facite vobis sacculos qui non vesterescunt, thensaurum non deficientem in caelis ubi fur non accedit, neque tinea[4] corrumpit. 34. Ubi enim fuerit thensaurus vester, ibi et cor vestrum erit (c. 24). 35. Sint autem lumbi vestri praecincti et lucernae ardentes. 36. Vos similes hominibus expectantibus dominum suum quando veniet a nuptiis, ut cum venerit et pulsaverit, confestim aperiatis ei. 37. Beati servi illi, quos cum venerit dominus, inveniet vigilantes (c. 119). . . .

XIII. 31. Accesserunt quidam ex pharisaeis dicentes ei: exi et vade hinc, quia herodes vult te occidere. 32. Et ait illis iesus: ite, dicite vulpi illi; ecce expello daemonia et sanitates perficio hodie et cras, et tertia die consummabor. 33. Ite, quoniam inpossibile est prophetam perire extra hierusalem (c. 136). . . .

XIV. 11. Quia omnis qui se exaltat humiliabitur, et qui se humiliat exaltabitur (c. 76). . . . 16. Et dixit iesus: homo quidam fecit caenam magnam et invitavit multos. 17. Et misit servum suum hora caenae ut diceret invitatis: 18. Venite iam quia omnia parata sunt. 18. Et coeperunt singuli excusare: primus ait: villam emi et necesse habeo exire et videre illam; rogo te: habe me excusatum. 19. Et alius ait: iuga boum emi quinque, et eo probare illa; et ideo venire non possum. 20. Et alter dixit: uxorem duxi, et ideo venire non possum. . . . 23 .Dico autem

[1] in Cod.: *fructos.* [2] in Cod.: *aepulare.* [3] in Cod.: *ac.* [4] in Cod.: *inea.*

vobis quoniam nemo ex hominibus illis invitatis gustavit de caena mea (c. 5). . . .

XVI. 15. Quia quod excelsum est in hominibus, abominatio est ante dominum (c. 34). . . . 19. Homo quidam erat dives, et induebatur purpuram et byssum et epulabatur[1] cottidie splendide. 20. Et erat quidam mendicus nomine lazarus qui iacebat ad ianuam eius ulceribus plenus 21. cupiens satorari ex his quae cadebant de mensa divitis, et nemo illi dabat. Sed et canes veniebant et lingebant ulcera eius. 22. Factum est autem ut moriretur lazarus mendicus, et portaretur ab angelis in sinu abrahae. Mortuus est autem et dives et sepultus est in infernum. 23. Et elevans occulos cum esset in tormentis, videt abraham de longe et lazarum in sinu eius requiescentem. 24. Et exclamavit voce magna dicens: pater abraham, misere mei et mitte lazarum, et intinguat summum digiti sui in aquam et refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma. 25. Et dixit illi abraham: recordare, fili, quia percepisti bona in vita tua et lazarus similiter mala; nunc autem hic consolatur, tu vero cruciaris. 26. Et super haec omnia inter vos et nos chaos magnum est, ut qui veniunt ad nos transire non possint ad vos, neque inde huc transmeare. 27. Et dixit illi: rogo ergo te pater, ut mittas in domum patris mei, 28. habeo enim quinque fratres, ut testetur illis, ne et ipsi veniant in hunc locum tormentorum. 29. Et dixit illi abraham: habent moysen et prophetas, audiant illos. 30. Et ille dixit: non pater abraham; sed si quis ex mortuis surrexerit[2] et abierit ad illos, persvadebit illis, et poenitentiam agent. 31. Dixit autem illi abraham: si moysen et prophetas non audiunt, neque si quis ex mortuis surrexerit credent ei (c. 97).

XVII. 3. Adtendite vobis; si peccaverit frater tuus, corripe illum, et si poenitentiam egerit, dimitte illi. 4. Et si septies in die peccaverit in te, et si septies in die conversus fuerit dicens: poenitet me, dimitte illi (c. 17). . . .

XXI. 1. Intendens autem iesus vidit eos qui mittebant[3] munera sua in gazophylacium[4] divites. 2. vidit autem et quandam[5] viduam pauperculam mittentem aera minuta duo. 3. Et dixit: vere dico vobis, quia vidua haec paupercula plus omnibus misit. 4. Omnes hi[6] ex habundanti sibi miserunt in dona dei; haec autem ex eo quod deest illi, omnem victum quem habuit, misit (c. 24 et c. 82). . . . 28. Cum coeperint[7] autem haec fieri, respirabitis et levabitis capita vestra quia[8] adpropiavit redemp-

[1] in Cod.: *aepulabatur.* [2] in Cod.: *surrexit.* [3] in Cod.: *mittebantur* in C. 24. [4] in Cod.: *gazofilacium,* in Cap. 82: *gozophylacio.* [5] in Cod.: *quendam* in C. 24. [6] in Cod.: *his* in C. 24, in C. 82 *hii.* [7] in Cod.: *caeperunt.* [8] in Cod.: *qui.*

tio vestra (c. 27). . . . 36. Vigilate itaque in omni tempore, ut digni habeamini effugire ista omnia quae futura sunt et stabitis ante filium hominis (a. 25). . . .

Ex evangelio sec. Johannem.

I. 1. In principio erat verbum, et verbum erat aput deum, et deus erat verbum. 2. Hoc erat in principio aput deum. 3. Omnia per ipsum facta sunt et sine ipso factum est nihil (c. 2; V. 1 et 3 quoque c. 56).

II. 19. Solvite templum hoc manu factum, et in triduo illud resuscitabo sine manibus. 20. Dixerunt ergo iudaei: quadraginta et sex annis aedificatum est hoc templum, et tu tribus diebus excitabis illud? 21. Iesus autem dicebat de templo corporis sui (c. 118). . . .

III. 5. Respondit iesus nicodemo et ait illi: amen dico tibi: nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto, non potest introire in regno caelorum. 6. Quod enim natum est de carne, caro est; et quod natum est de spiritu, spiritus est, quia deus spiritus est. 7. Noli mirari quia dixi tibi: aportet vos iterum renasci. 8. Spiritus ubi vult spirat, et vocem eius [audis][1] sed nescis unde veniat et quo eat. Sic est omnis[2], qui nascitur ex aqua et spiritu (c. 3). . . . 16. Ita enim dilexit deus hunc mumdum, ut unicum filium suum traderet pro illo. ut omnis qui credit in eo non pereat, sed habeat vitam aeternam. 17. Non enim misit deus filium suum in hunc mundum, ut iudicet mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum. 18. Qui enim credit in eum, non iudicatur; qui vero non credit in ipsum, iam iudicatus est,[3] quia non credidit in nomine unigeniti fili dei (c. 2 et V. 18 quoque c. 100). . . .

IV. 13. Respondit iesus et dixit illi; omnis qui bibet ex aqua hac sitiet iterum; qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in aeternum; 14. sed erit illi fons aquae vivae salientis in vitam aeternam. . . . 31. Inter haec autem rogabant eum discipuli dicentes: rabbi manduca! 32. Ait autem illis iesus: ego cibum habeo manducare, quem vos non scitis. 33. Dicebant ergo discipuli eius inter semetipsos: numquid aliquis adtulit

---

[1] Sic in editione Maiana. [2] In Cod.: *omnibus*. [3] in C. 100: *qui autem non credit iam iudicatus est*.

ei manducare? 34. Dicit eis iesus: meus est cibus, ut faciam voluntatem eius, qui me misit, et ut perficiam [opus][1] eius (c. 125). 35. Nonne dicitis quia adhuc quattuor menses sunt et messis venit? Ecce dico vobis: adlevate oculos vestros, et videte regiones, quia albae sunt ad messem. 36. Sicut autem qui metet mercedem accipiet et colliget fructum in vitam aeternam; et qui seminat, gaudebit simul cum eo qui metet, 37. In hoc est enim verbum veritatis, quia alius est qui seminat [et alius qui metit][2]. 38. Et ego misi vos metere in quod vos non laborastis; alii autem labolaverunt et vos in labore illorum introistis (c. 138). . . .

V. 17. . . . Pater meus usque nunc operatur et ego operor. 18. Propter hoc magis quaerebant eum iudaei occidere, quia non solum soluebat sabbatum, sed et patrem suum dicebat deum, aequalem se faciens deo. . . 22. Neque enim pater iudicat quemquam, sed omne iudicium dedit filio; 23. ut omnes honorificent filium sicut honorificant patrem. Qui non honorificat filium, non honorificat patrem, qui misit illum (c. 2). , . .

VI. 41. Murmurabant autem iudaei de eo quod dixit; ego sum panis qui descendi de caelo. 42. Et dicebant: nonne hic est iesus filius ioseph, cuius nos novimus patrem et matrem? 43. Quomodo ergo hic dicit: ego de caelo discendi[3]. . . , 48. Iterum ait: ego sum panis vitae. 49. Patres vestri manducaverunt mannam in deserto et mortui sunt. 50. Hic est autem panis qui de caelo discendit, ut qui ex eo manducaverit non moriatur. 51. Ego sum panis vivus qui de caelo discendi; 52. si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum; et hic panis, quem ego dabo pro huius mundi vita, corpus meum est. 53. Conmiserunt igitur invicem iudaei dicentes: quomodo potest iste nobis corpus suum dare manducare. 54. Et dixit illis iesus: amen, amen dico vobis: nisi manducaveritis corpus fili hominis et biberitis sanguinem eius, non habebitis vitam in vobis. 55. Qui enim manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, habebit vitam aeternam, et ego resuscitabo eum in novissimo die. 56. Caro enim mea vere est cibus, et sanguis meus vere est potus 57. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, in me manet et ego in illo. 58. Sicut misit me vivus pater et ego vivo propter patrem; et qui me manducat, et ipse vivet propter me. 59. Hic est panis, qui de caelo discendit. Non sicut manducaverunt patres vestri mannam et mortui sunt. Qui manducat hunc panem, vivet in aeternum (c. 125).

VII. 24, Nolite iudicare, secumdum faciem, sed iustum iudicium iudicate (c. 10). . . . 37. In novissimo autem die illo magno diei festi stabat

---

[1] Sic in editione Maiana. [2] Sic in editione Maiana. [3] In Cod.: modo *descendi*, modo *discendi*.

iesus et clamabat dicens: si quis sitit veniat ad me et bibat. 38. Qui credit in me sicut dixit scribtura: flumina de ventre eius fluent aquae vivae. 39. Hoc autem dicebat de spiritu, quem accepturi erant credentes (c. 144)...

VIII. 34. Amen, amen dico vobis, quia omnis qui facit peccatum, servus est peccati. 35. Servus autem non manet in domo in aeternum, filius manet in aeternum. 36. Si ergo filius vos liberavit, vere liberi eritis. 37. Scio quia semen abrahae estis, sed quaeritis me interficere, quia sermo meus non capit in vobis. 38. Ego quod vidi aput patrem meum loquor; et vos quae vidistis aput patrem vestrum facitis. . . . 44. Vos ex patre diabulo estis, et desideria patris vestri facere vultis; ille enim homicida fuit ab initio, et in veritate non stetit, et veritas non est in eo.... 47. Qui est ex deo, verba dei audit. Ideo vos non auditis, quia ex deo non estis (c. 90). . . .

X. 30. Ego enim et pater unum sumus. . . . 37. Si non facio opera patris, nolite mihi credere. 38. Quod etsi facio et mihi non vultis credere, vel operibus credite, quia ego in patre et pater in me (c. 2)...

XII. 35. Ambulate itaque[1], dum lumen habetis, ne vos tenebrae adpraehendant[2]; et qui ambulat in tenebris, non scit quo eat. 36. Dum lumen habetis, credite in lumine, ut fili lucis sitis (c. 5). . . .

XIII. 2. Et caena[3] facta cum diabolus iam misisset se in cor iudae scarioth ut eum traderet; 3. sciens iesus quia omnia dedit pater in manus eius, et quia a deo exivit et ad deum vadit; 4. surexit a caena, et cum accepisset linteum praecinxit se, 5. deinde misit aquam in pelvem et coepit lavare pedes discipulorum et extergere de linteo quo erat praecinctus. 6. Venit ad simonem petrum. Dicit ei ille: domine tu mihi lavas pedes? 7. Respondit iesus et dixit ei: quod ego facio tu nescis; cognosces postea. 8. Dicit ei petrus: non lauabis mihi pedes in aeternum. Respondit iesus: si non lavabero tibi pedes, non habebis partem mecum. 9. Dicit ei simon petrus: domine, sed non tantum pedes, sed etiam manus et caput. 10. Dicit ei iesus: qui lotus est, non indiget nisi ut pedes lavet, sed est mundus; et vos mundi estis, sed non omnes. 11. Sciebat enim quis esset, qui traderet eum. Propterea dixit: mundi estis, sed non omnes. 12. Et postquam lavit pedes eorum, accepit vestimenta, et cum iterum recumbuisset, dicit eis: scitis quid fecerim vobis? 13. Vos vocastis me magistrum et dominum, et bene dicitis; sum enim. 14. Si ergo ego lavi pedes vestros dominus et magister, quanto magis et vos debetis alter alterius lavare pedes? Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego facio vobis, etiam vos faciatis. 16. Amen dico vobis, quia non est servus maior domino suo,

---

[1] in Ccd.: *itaquae.* [2] in Cod.: *adpraehendat.* [3] in Cod.: *Cena.*

neque apostolus maior eo, qui misit illum. 17. Haec scientes beati estis si feceritis ea (c. 141). . . . 34. Praeceptum novum do vobis, ut diligatis invicem, sicut ego dilexi vos. 35. In hoc cognoscent omnes quod discipuli mei sitis, si dilectionem habueritis in[1] invicem (c. 7). . . .

XIV. 5. Dixit ei thomas: domine, non scimus quo eas, et quomodo viam novimus? 6. Ait illi iesus: ego sum via et veritas et vita; nemo venit ad patrem nisi per me. 7. Si cognovistis me, et patrem meum cognovistis, et amodo nostis eum et videtis eum. 8. Ait illi philippus: domine, ostende nobis patrem et sufficit nobis (c. 2). . . . 15. Si diligitis me, praecepta mea servate. 16. Et ego rogabo patrem, et alium advocatum dabit vobis, qui vobiscum sit in aeternum, 17. Spiritum[2] veritatis. . . . 25. Haec locutus sum vobis aput vos manens. 26. Advocatus autem spiritus sanctus, quem mittet pater in nomine meo, ille vos docebit omnia quaecumque dixero (c. 3).

XV. 26. Cum venerit consolator, quem ego vobis mittam a patre meo, spiritum veritatis, qui a patre procedit, ille testimonium dicet de me. 27. Et vos testimonium dicetis de me quoniam ab initio mecum estis (c. 3). . . .

XVI. 6. Sed quia haec locutus sum vobis, tristia replebitur cor vestrum. 7. Sed ego veritatem dico vobis quia expedit vobis ego eam, quod si non abiero[3], advocatus non veniet ad vos. Si autem abiero, ego mittam illum ad vos. . . . 12. Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis modo portare ea. 13. Cum autem venerit ille spiritus veritatis, ipse disseret[4] vobis omnem veritatem. Non enim loquitur a semet ipso, sed quae audierit loquetur[5]; futura adnuntiabit uobis. 14. Ille me clarificavit quia de meo accipiet et nuntiabit[6] omnia. 15. Quaecumque habet pater meus, mea sunt. Ideo dixi, quia de meo accipiet et nuntiabit vobis (c. 3). . . .

XVII. 3. Dixit ei iesus: cognoscant te solum verum deum et quem misisti iesum christum. 4. Ego te clarificavi super terram, opus perfeci quod dedisti mihi ut facerem. 5. Et nunc clarifica [me aput][7] te claritate[8], quam habui aput te priusqum mundus esset (c. 2). . . .

XX. 18. Respondit thomas et dixit: dominus meus et deus meus. 29. Ait illi iesus: quia vidisti[9] credidisti; beati qui non viderunt et crediderunt. . . . 31. Haec autem scribta sunt, ut credatis quia iesus cristus filius est dei, ut credentes vitam habeatis in nomine eius (c. 2). . . .

---

[1] In Cod.: *in* recentiore manu. [2] in Cod.: *spiritus*, Corr. *spiritum* prima manu. [3] in Cod.: *heic habiero*. [4] ita in editione Maiana. [5] in Cod.: *loquaetur*. [6] in Cod.: *nuntiabit dabit*. [7] Sic in editione Maiana. [8] in Cod.: *a cleritate*. [9] in Cod.: *udisti*.

XXI. 17. Et contristatus est petrus quod dixit ei tertio: amas me? et dixit ei: domine, omnia tu nosti tu scis qui[1] amo te (c. 9). . . .

Ex Actibus apostolorum.

I. 24. . . . Tu domine, qui nosti corda hominum, ostende nobis quem eligeris ex his duobus (c. 9). . . .

II. 44 Omnis autem qui credebant habebant in unum omnia comunia, 45. et possessiones et quaecumque habebant, vendebant et dividebant cottidie omnibus prout unicuique opus erat (c. 24). . . .

III. 10. Poenitentiam agite et convertimini, ut deleantur peccata vestra (c. 23).

IV. 32. Multitudinis vero credentium erat cor et anima una; et nemo eorum quae possidebant, quidquam suum proprium esse dicebant, sed erant eis omnia communia (c. 24). . . .

VII. 51. Dura cervice et incircumcisi corde, vos semper spiritui sancto restitistis (c. 3). . . . 55. Stephanus vero cum esset plenus spiritu sancto, intendit in caelum et vidit gloriam dei et iesum stantem ad dexteram dei, Et dixit: ecce video caelos apertos et filium hominis stantem ad dexteram dei (c. 2). . . . 58. Et lapidabant stephanum invocantem et dicentem: domine iesu[2], accipe spiritum meum. 59. Ponens autem genua exclamavit voce magna dicens: domine, ne statuas eis hoc peccatum (c. 16). . . .

VIII. 37. Et respondens spado ait: credo filium dei esse christum iesum (c. 2). . . .

IX. 20. Et ingressus paulus statim in synagoga iudaeorum praedicabat eis cum confidentia dominum iesum dicens quoniam hic est christus filius dei vivi (c. 2). . . . 36. In ioppe[3] autem erat quaedam vidua nomine tabitha[4] quae interpretata[5] dicitur dorcas. Haec erat plena operibus bonis et eleemosynis[6], et misericordiis multis, quas faciebat. 37. Factum est autem in diebus illis ut infirmata moreretur. Quam cum lavissent, posuerunt eam in superiori caenaculo. 38. Cum autem prope esset lydda[7] ad ioppe[8], audierunt discipuli quod petrus esset ibi. Miserunt

---

[1] ita in editione Maiana. [2] in Cod.: *iesus*. [3] in Cod.: *elem* (teste Mai). [4] in Cod.: *ioppen* (teste Mai). [5] in Cod.: *interpraetata*. [6] in Cod.: *thabita* (teste Mai). [7] in Cod.: *lidda*. [8] in Cod.: ioppen.

duos viros ad eum rogantes et dicentes: ne pigeat te venire usque ad nos. 39. Exurgens autem petrus venit cum eis, quem aduenientem duxerunt in superiora caenaculi, et circumsteterunt eum viduae flentes et ostendentes tunicas et cetera vestimenta; narrabant ei quanta faciebat cum esset cum illis dorcas. 40. Eiectis autem omnibus foris, petrus ienua.[1] oravit et conversus ad corpus dixit: exurge in nomine domini nostri iesu christi. At[2] illa mox aperuit oculos suos et cum vidisset petrum sedit. 41. Dansque ei manum erexit eam vivam. Et convocans sanctos et viduas adsignavit eam viventem. 42. Notum autem factum est hoc per universam ioppen, et crediderunt multi in domino (c. 82). . . .

X. 19. . . . Dixit autem mihi spiritus sanctus: ecce viri[3] quaerunt[4] te; 20. sed surgens discende[5] et vade cum eis nihil dubitans[6] quia ego misi eos (c. 3). . . . 36. Verbum enim suum misit filiis istrahel adnuntians pacem per iesum christum. Hic est dominus omnium (c. 2). . . .

XII. 14. . . . Nuntiavit petrum stare ad osteum. 15. Dixerunt: non, sed angelus eius est (c. 123). . . .

XIII. 2. . . . . Dixit spiritus sanctus: segretate mihi barnabam, et paulum in opus quo vocavi eos (c. 3). . . .

XIV. 15. Nos similiter et vos passibiles sumus homines evangelizantes vobis deum, ut ab his vanis convertamini ad deum vivum qui fecit caelum et terram, mare et omnia quae in eis sunt. 16. Qui in praeteritis generationibus reliquid omnes gentes ingredi itinera sua. 17. Et quidem non sine testimonio semet ipsum reliquid bene faciens e caelo, dans vobis pluviam aeternam fructiferam inplens cibo et laetitia corda vestra (c. 56). . . .

XV. 28. . . . Placuit enim spiritui sancto et nobis (c. 3). . . .

XVI. 6. . . . Prohibiti sunt autem a sancto spiritu loqui verbum dei omnino in asia (c. 3). . . .

XVII. 24. Deus qui fecit hunc mundum et omnia, quae in eo sunt, hic cum sit caeli et terrae dominus, non habitat in manufactis templis (c. 56). . . . 29. Cum igitur sumus genus dei, non devemus aestimare auro vel argento vel lapidi[7] sculpturae artis et concupiscentiae hominis divinum esse similem[8] (c. 44). . . . 30. Tempora igitur ignorantiae dispiciens[9] deus denuntiat nunc hominibus omnes ubique agere poenitentiam. 31. Eo quod statuit diem iudicare orbem terrae in aequitate (c. 5). . . . quibus praedicabat paulus dicens: hic est iesus christus filius dei vivi, per quem iudicabitur omnis orbis terrarum (c. 2). . . .

---

[1] Ita in Codice pro genua. [2] in Cod.: *ad.* [3] in Cod.: omisum *tres.* [4] in Cod.: *querunt.* [5] ita in Codice. [6] in Cod.: *dubitas.* [7] in Cod.: *lapides.* [8] Cod. mendose *lapides, sculpturam, concupiscentia, similem.* [9] Ita in Codice.

XVIII. 2. Paulus autem agnitus erat aquilae, eo quod essent unius gentis et unius artis, 3. et mansit aput eos opus faciens; erant enim arte fabri (c. 83). . . .

XX. 28. Attendite igitur vobis et universo gregi, in quo sanctus spiritus conlocavit vos esse episcopos ad pascendam ecclesiam iesu christi (c. 3). . . . 33. Paulus apostolus. Argentum et aurum aut vestimentum nullius vestrum concupivi. 34. Ipsi scitis quia[1] ad ea quae mihi necessaria erant in omni usu meo et eorum qui mecum sunt, manus istae praesto[2] fuerunt. 35. Omnibus vobis demonstravi quoniam sic lavorantes aportet auxiliari infirmis[3] et memores esse verborum domini nostri iesu quia ipse dixit: beatius est magis dare quam accipere (c. 83 et c. 143). . . .

XXI. 21. . . . Haec dicit spiritus sanctus: virum cuius zona est haec sic alligabunt in hierusalem iudaei (c. 3). . . .

XXIII. 3. . . . Percutiet te deus paries dealbate (c. 124). . . .

Ex epistola Pauli ad Romanos.

I. 22. Dicentes se esse sapientes[4] stulti facti sunt (c. 29 et c. 75); 23. et mutaverunt gloriam incorruptibilis dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis, et volucrum, et quadripedum, et serpentium. 24. Propter quod tradidit illos deus in desideria cordis illorum in inmunditiam ut contumeliis adficiant corpora sua inter semet ipsos. 25. Qui commutaverunt veritatem dei in mendacio et coluerunt et servierunt creaturae potius quam creatori qui est benedictus in saecula. 26. Propter quod tradidit illos deus in passiones contumeliae (c. 29). . . .

II. 1. Propterea inexcusabilis es, homo, omnis qui iudicas; in quo enim de alio iudicas, te ipsum damnas; eadem enim agis qui iudicas; 2. Scimus autem quia iudicium dei est secundum veritatem in eos qui talia agunt. 5. Aestimas autem hoc, homo, tu qui iudicas de his qui talia agunt et facis ea, quia tu effugies iudicium dei? . . . . 13. Non enim auditores legis iusti sunt apud deum, sed qui faciunt legem iustificabuntur aput

[1] In Cod.: *qui* (in Cap, 83). [2] in Cod.: *presto*. [3] in Cap. 143 *infirmibus*. [4] in Cap. 75 *sapiens* in Codice.

deum (c. 106) . . . 16. In die cum iudicavit deus occulta hominum secundum evangelium meum per iesum christum dominum nostrum (c. 9) . . .

V. 3. Non solum autem, sed et gloriamur in tribulationibus, scientes quod tribulatio patientiam[1] operatur, 4. patientia autem probationem, probatio vero spem, 5. spes autem non confundis (c. 28); quia caritas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis (c. 3 et c. 28). . . . 8. Commendat autem suam caritatem deus in nobis, quoniam si cum adhuc peccatores essemus 9. christus pro nobis passus est, multo magis nunc reconciliati in sanguine ipsius, salvi erimus per ipsum. 10. Si enim cum inimici essemus, reconciliati sumus deo per mortem fili eius, multo magis reconciliati salvi erimus in vita ipsius (c. 103). . . . 19. Sicut enim per inoebedientiam unius hominis peccatores constituti sunt plurimi, ita et per unius oboedientiam iusti constituentur multi (c. 78). . . .

VI. 3. An ignoratis, fratres, quod quicumque baptizati sumus in christo iesu in mortem ipsius baptizati sumus? 4. Ergo cum illo sepulti sumus per baptismum in mortem, ut quomodo christus surrexit ex mortuis, ita et nos in novitate vitae ambulemus. 5. Si enim conplantati facti sumus similitudini mortis eius, simul et resurrectionis erimus, 6. scientes quia vetus homo noster simul crucifixus est ut destruatur corpus peccati, ut ultra non serviamus peccato. 7. Qui enim mortuus est, iustificatus est a peccato. 8. Si autem mortui sumus cum christo, credimus, quia etiam simul vivemus cum eo. 9. Scientes quod christus surgens ex mortuis, iam non moritur: mors in eum iam non dominabitur. 10. Quod enim mortuus est peccato, mortuus est semel; quod autem vivit, [vivit][2] deo. 11. Ita et vos existimate vos mortuos esse peccato, viventes autem deo in christo iesu (c. 103). 12. Igitur non regnet peccatum in vestro mortali corpore, ut obaudiatis ei. 13. Sed neque exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato: sed exhibete vos deo tamquam ex mortuis viventes, et membra vestra arma iustitiae deo (c. 105). . . . 17. Gratia autem deo, quod fuistis servi peccati, sed obaudistis ex corde in eam formam doctrinae, in quam traditi estis. 18. Liberati autem a peccato, servi facti estis iustitiae (c. 78).

VII. 25. . . . Igitur ego ipse mente servio legi dei, carne autem legi peccati (c. 103).

VIII. 1. Nihil ergo[3] nunc damnationis est his qui sunt in christo iesu, qui non secundem carnem ambulant. 2. Lex enim spiritus vitae in christo iesu liberavit te a lege peccati et mortis (c. 103). . . . 9. Vos autem in carne non estis, sed in spiritu, si tamen spiritus dei habitat in

---

[1] in Cod.: *patientia*. [2] Ita in editione Maiana. [3] In Cod.: *ego*.

vobis. Si quis autem spiritum[1] christi non habet, hic non est eius. 10... Corpus quidem mortuum[2] est propter peccatum, spiritus vero vita propter iustificationem; 11. quod si spiritus eius, qui suscitavit iesum de mortuis inhabitat in vobis, qui suscitavit christum de mortuis vivificavit et mortalia corpora vestra propter inhabitantem spiritum eius in vobis. . . . 14. Quicumque enim spiritu dei aguntur, hii fili dei sunt (c. 3). . . . 31. . . . Si deus pro nobis, quis adversum nos. 32. Si deus filio suo proprio non pepercit, sed pro nobis illum tradidit omnibus, quomodo non etiam omnia nobis cum illo donavit (c. 2). . . . 35. Quis ergo nos separavit a dilectione christi? tribulatio? an angustia? an persecutio? an famis? an nuditas? an periculum? an gladius? 36. Sicut scribtum est: quoniam propter te mortificamur tota die, aestimati sumus ut oves occisionis (c. 28). . . .

IX. 5. Quorum patres, et ex quibus christus secundum carnem, qui est super omnia deus benedictus in saecula (c. 2). . . .

XI. 33. O altitudo divitiarum et sapientiae et scientiae dei! quam inscrutabilia sunt iudicia eius et investigabiles viae eius! 34. Quis enim cognovit sensum domini? aut quis illi consiliarius fuit? 35. Aut quis prior dedit ei, et reddetur illi? 36. Quoniam omnia[3] ex ipso et per ipsum et in ipsum[4] omnia. Ipsi gloria in saecula[5] (c. 1 et c. 84). . . .

XII. 1. Obsecro autem vos, fratres, per misericordias dei, ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem, sanctam, deo placentem, rationabile obsequium vestrum. 2. Et nolite conformari[6] huic saeculo, sed reformamini in novitate mentis vestrae ut probetis vos quae sit voluntas dei, et quod bonum et bene placitum et perfectum est (c. 103). . . . 10. Caritate fraternitatis invicem benigni; honorem[7] invicem praebentes (c. 7). . . . 13. . . . Hospitalitatem sectantes. 14. . . . benedicite et nolite maledicere (c. 137). 15. Gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus. 16. id ipsum invicem sentientes (c. 108) . . . Nolite esse prudentes aput vos. 17. nulli malum pro malo reddentes; providentes bona non tantum coram deo, sed etiam coram hominibus. 18. Si possibile est, quod ex vobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes. 19. Non vos defendentes, carissimi, sed date locum irae; scribtum est enim: mihi vindictam, ego retribuam, dicit dominus. 20. Si esurit inimicus tuus, ciba illum; si sitit, potum da illo; hoc enim faciendo carbones ignis coacerbas super caput eius. 21. Noli vinci a malo, sed vince in bono malum (c. 16). . . .

XIII. 1. Omnibus potestatibus sublimioribus subditi estote; non est enim potestas nisi a deo; quae autem sunt, a deo ordinata sunt. 2. Itaque qui resi-

---

[1] In Cod.: *spiritus*. [2] in Cod.: *mortuus*. [3] omnia in Cap. 84 omisum. [4] in Cap. 84 *in ipso sunt*. [5] in Cap. 84 additur *saeculorum*. [6] in Cod.: *confirmari*. [7] in Cod. *honore*.

stit potestati, dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt ipsi sibi damnationem sumunt. 3. Nam principes non sunt timori bono operi, sed malo. Vis autem non timere potestatem? quod bonum est fac et habebis laudem ex illa. 4. Dei enim minister est tibi in bonum. Si autem malum feceris, time; non enim sine causa gladium portat; dei minister, vindex est in iram ei qui malum fecit. 5. Ideoque subditi estote non solum propter iram, sed et propter conscientiam. 6. Ideo tributa pendetis; ministri enim dei sunt, ad hoc ipsum servientes. 7. Reddite omnibus debita, cui tributum tributum, cui vectigal vectigal, cui timorem timorem, cui honorem honorem. 8. Nemini quidquam debeatis, nisi ut invicem vos diligatis (c. 94). . . . 10. Plenitudo autem evangelii est dilectio. . . . Dilectio proximi malum non. operatur (c. 7). . . . 13. Sicut in die honeste ambulemus, non comisationibus, non ebrietatibus, non concubitibus et inpudicitiis, non contentione et aemulatione; 14. sed induite vos dominum iesum christum (c. 52) carnis curam ne feceritis in desideriis (c. 79).

XIV. 1. Infirmum in fide adsumite, non in disceptationes cogitationum (c. 79). . . . 16. Non ergo blasfemetur bonum nostrum. 17. Non est enim regnum dei esca et potus, sed iustitia et pax et gaudium in spiritu sancto. 18. Nam qui in hoc servit christo, placet deo et probatus est hominibus; 19. itaque quae pacis sunt sectemur, et quae aedificationis sunt invicem custodiamus (c. 7 et c. 110). 20. Nolite propter escam distruere opus dei. Omnia quidem munda sunt, sed malum est homini qui per offensionem manducat. 21. Bonum est non manducare carnem, et non bibere vinum, neque in quo frater tuus scandalizatur aut offenditur aut infirmus est (c. 110). . . .

XV. 1. Debemus autem nos potentes infirmitates eorum, qui inpotentes sunt baiulare et non nobis placere. 2. Unusquisque vestrum proximo placeat ad bonam[1] aedificationem. 3. Christus autem non sibi placuit, sed secundum quod scribtum est: opprobria opprobrantium ceciderunt super me. 4. Quae autem scribta sunt, ad nostram doctrinam scribta sunt, ut per patientiam et consolationem scribturarum spem habemus. 5. Deus autem omnium det vobis id ipsum sapere in invicem secundum christum iesum, 6. ut unanimes uno more magnificetis [dominum et patrem domini nostri iesu christi. 7. Propter quod suscipite in invicem sicut et christus suscepit vos in gloria dei. . . . 13. Deus autem spei adimpleat vos omni gaudio et pace ut abundetis in omnem spem in virtute spiritus sancti. 14. Certus sum autem, fratres, de vobis quoniam adimpleti estis dilectione et omni scientia, ut alterutrum possitis cohercere (c. 79). . . .

---

[1] In Cod.: *bonum*.

18. Non enim audeam aliquid dicere, quae non perficit christus per me in obauditionem gentium verbo et opere et virtute eius, 19. signis et virtute spiritus sancti (c. 3).. . 26. Placuit autem in macedonia[1] et achaia commemorationem aliquam facere in pauperes, qui sunt in hierusalem sanctorum. . . . 27. Debitores sunt enim ipsorum. Si enim spiritalibus eorum communicaverunt gentes, debent et gentes in carnalibus servire eis (c. 24). . . .

XVI. 17. Obsecro vos, fratres, diligenter observate tumultuosos et scandala praeter doctrinam quam vos didicistis, dicentes aut facientes; declinate ab ipsis. 18. Nam huiusmodi domino nostro christo non serviunt, sed ipsorum ventri et suavitudine verborum et benedictione seducuntur corda innocentium. 19. Obauditio autem vestra in omnes transeat. Gaudeo autem super [vos][2] et volo vos prudentis esse ad bonum, simplicis autem ad malum. 20. Dominus autem pacis conterat alienum sub pedes vestros quo celerius[3] (c. 50). . . .

Ex epistola Pauli ad Corinthios I.

I. 20. Ubi sapiens? ubi scriba? ubi consiquisitor huius saeculi? nonne stultam fecit sapientiam mundi (c. 75). . . . 23. Nos autem praedicamus christum crucifixum iudaeis quidem scandalum, gentibus autem stultiam; 24. ipsis autem vocatis iudaeis et graecis christum dei virtutem et dei sapientiam (c. 2). . . . 26. Videte vocationem vestram, fratres, quia non multi sapientes secundum carnem, non multi potentes, non multi nobiles. 27. sed quae stulta sunt huius mundi elegit deus ut confundat sapientes; et infirma mundi elegit deus ut confundat fortia: 28. et ignobilia et contemptibilia elegit, quae non sunt et quae sunt destituat, 29. ut non glorietur omnis caro coram deo (c. 75). . . .

II. 7. Sed loquimur dei sapientiam in mysterio[4], quae in abscondito est, quam praedestinavit deus ante saecula in gloriam nostram. 8. Quam nemo principum huius saeculi cognovit; si enim cognovissent, numquam dominum maiestatis crucifixissent (c. 2). . . . 10. Nobis enim revelat deus per spiritum suum; nam spiritus omnia scrutat, etiam alta dei. 11. Quis

[1] In Cod.: *machedonia.* [2] Ita in editione Maiana. [3] In Cod.: *caelerius.* [4] in Cod.: *misterio.*

enim scit hominum quae sunt hominis, quae in ipso sunt, nisi spiritus qui in ipso est? Ita et quae in deo sunt nemo cognovit, nisi spiritus dei. 12. Nos autem non spiritum huius mundi accepimus sed spiritum, qui ex deo est, ut sciamus quae a deo donata sunt nobis. 13. Quae etiam loquimur; non quae docentur per humanae sapientiae verbum, sed quae docentur per spiritum, spiritalibus spiritalia conparantes. 14. Animalis autem homo non percipit quae spiritus dei sunt; stultitia est enim illi, et non potest scire quod spiritaliter interrogatur. 15. Qui autem spiritalis est, inquirit omnia, ipse autem a nemine iudicatur (c. 3). . . .

III. 3. Cum enim sit inter vos aemulatio et contentiones, nonne carnales estis et secundum hominem ambulatis? (c. 49). . . . 16. Nescitis quia templum dei estis, et spiritus dei habitat in vobis? 17. Si quis autem templum dei violaverit, violabit illum deus; templum enim dei sanctum est, quod estis vos (c. 118). . . . 18. Nemo se fallat. Si quis videtur sapiens esse in hoc saeculo, stultus fiat ut sit sapiens. 19. Nam sapientia huius mundi stultitia est aput deum. Scribtum est enim: conpraehendam sapientes in astutia eorum. 20. Et iterum: dominus novit cogitationes sapientium, quoniam vanae sunt (c. 75). . . .

IV. 5. Ideoque nolite ante tempus aliquid iudicare quo usque veniat dominus, qui inluminabit consilia cordis; et tunc laus erit unicuique a deo (c. 9). . . .

V. 6. Nescitis, quia pussillum fermentum totam massam fermentat? 7. Expurgate vetus fermentum ut sitis nova consparsio[1], sicut estis azymi[2]. Nam et pascha nostrum immolatus et christus. 8. Itaque sollemnitatem celebremus non in fermento veteri, neque in fermento malitiae et nequitiae, sed in azymis sinceritatis et veritatis (c. 103). . . .

VI. 9. . . . Nolite errare: neque fornicarii neque idola colentes, neque molles, neque adulteri. 10. Neque masculorum concubitores, neque[3] fures, neque avari (c. 103), non ebriaci, non maledici, non rapaces regnum dei possidebunt (c. 52 et c. 74 et c. 103). 11. Et haec quidem fuistis sed abluti estis, sed sanctificati estis in nomine domini nostri iesu christi et in spiritu dei nostri (c. 103). . . . 15. Nescitis quia corpora vestra membra christi sunt? Tollens ergo membra christi faciam membra meretricis? Absit. 16. Nescitis quia qui iungit se meretrici unum corpus est? Erunt enim duo in carne una. 17. Qui autem iungit se domino unus spiritus est. 18. Fugite fornicationem. Omne peccatum quodcumque fecerit homo extra corpus est; qui autem fornicatur, in corpus suum peccat (c. 45).

---

[1] In Cod.: *conspartio*. [2] In Cod.: *asimi*. [3] in Cap. 52 et Cap. 74 *non avari* Cap. 52 omisit *non fures*, et *non rapaces*.

19. Aut nescitis quoniam membra vestra templum est spiritus sancti, qui in vobis est, quem habetis a deo, et non estis vestri? 20. Empti enim estis pretio[1]. Glorificate et tollite dominum[2] in corpore vestro (c. 45 et c. 118). . . .

VII. 10. His autem qui matrimonio iuncti sunt praecipio non ego, sed dominus: uxorem a viro non discedere[3]. 11. Quod si discesserit, manere innuptam aut viro reconciliari. Et vir uxorem ne dimittat (c. 139). . . . 25. De virginibus autem praeceptum domini non habeo; consilium autem do, sicut misericordiam consecutus, ut fidelis essem. 26. Existimo ergo hoc bonum esse propter praesentem necessitatem, quia optimum est homini sic esse. . . . . . 29. Hoc autem dico, fratres: tempus breve est; reliquum est, ut et qui habent uxores, tamquam non habentes sint; 30. et qui flent, tamquam non flentes sint; et qui gaudent tamquam non gaudentes sint: et qui emunt tamquam, non possidentes; 31. et qui utuntur hoc mundo tamquam non utantur; praeterit enim habitus huius mundi. 32. Volo vos sine sollicitudine esse quae domini sunt, quomodo placeat deo. 33. Qui autem uxorem habet, cogitat quae sunt huius mundi, quomodo placeat uxori. 34. Separata est mulier et virgo. Quae non est nupta, cogitat quae dei sunt, ut sit sancta et corpore et spiritu. Quae autem nupta est, cogitat qua sunt huius mundi, quomodo placeat viro. . . . 38. Itaque et qui nuptum dat virginem suam, bene facit, et qui non dat melius facit (c. 80). . . .

VIII. 4. De escis ergo sacrificatorum (c. 2 et c. 44) scimus quia nihil est idolum, et quia memo deus nisi unus (c. 1 et c. 2 et c. 44). 5. Nam etsi sunt, qui dicantur dii sive in caelo sive in terra. . . . 6. nobis tamen unus est deus pater ex quo omnia nobis, et nos in ipsum, et unus dominus iesus christus per quem omnia et nos per ipsum (c. 2). . . .

IX. 25. Omnis[4] autem qui in agone contendit ab omnibus continens est, et illi quidem, ut corruptivilem coronam accipiant, nos autem incorruptam (c. 110). 26. Ego igitur sic curro, non quasi in incertum; sic pugno, non quasi aerem caedens, 27. sed lividum facio corpus meum et servituti[5] subicio, ne forte cum[6] aliis praedicaverim, ipse reprobus efficiar (c. 106 et c. 110). . . .

X. 19. Quid ergo dico? quod idolis immolatum sit aliquid? 20. Non quod idolum sit aliquid; sed quae sacrificant, daemoniis sacrificant. Nolo autem vos socios fieri daemoniorum. Non potestis calicem domini bibere et calicem daemoniorum. 21. Non potestis mensae domini participare

---

[1] in Cod.: *praetio* in Cap. 118 *magno praetio.* [2] in Cap. 118 *deum.* [3] in Cod. *discere.* [4] in Cod.: *omnes.* [5] in Cod.: *servitutes.* [6] in Cap. 106 *ne dum.*

et mensae daemoniorum (c. 44). . . . 31. Sive manducatis sive bibetis, sive facitis aliquid, omnia in gloriam dei (c. 142). . . .

XII. 3. Propter quod notum vobis facio, quia[1] nemo in spiritu dei dicit: anathema iesu. Et nemo potest dicere dominum[2] iesum, nisi in spiritu sancto. 4. Divisiones autem donationum sunt, idem vero spiritus. 5. et divisiones ministeriorum sunt, idem vero dominus; 6. et divisiones operationum sunt, sed idem dominus, qui operatur omnia in omnibus (c. 2 et c. 3); 7. Unicuique autem nostrum datur manifestatio spiritus ad utilatem 8. Alii autem datur per spiritum sermo sapientiae, alii vero sermo scientiae, secundum eundem spiritum. 9. Alii fides in eodem spiritu; alii gratiae sanitatium[3] in uno spiritu. 10. Alii operatio virtutis, alii prophetatio alii separatio spiritus, alii genera linguarum, alii interpretationes[4] linguarum[5]: 11. Omnia autem haec operatur unus adque idem spiritus, dividens unicuique prout vult (c. 3).... 31.... Adhuc maiorem vobis viam demonstro (c. 7).

XIII. 1. Si linguis hominum loquar, aut angelorum, caritatem autem non habeam, unum sum ut aeramentum sonans aut cymbalum tinniens. 2. Et si habeam profetiam et noverim mysteria omnia et omnem scientiam; et si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, caritatem autem non habeam, nihil sum 3. Si erogavero omnem substantiam meam pauperibus, et si tradidero corpus meum ut ardeam, caritatem autem non habeam, nihil mihi prodeest. 4. Caritas patiens est, benigna est; caritas non aemulatur; caritas non est perpera, non inflatur, 5. non ambitiosa est, non quaerit[6] quae sua sunt, non inritatur, non cogitat malum. 6. Non gaudet iniquitate, gaudet autem veritate, omnia suffert, omnia sperat, omnia credit, omnia sustinet. 8. Caritas numquam excidit. . . . 13. Manent autem spes, fides, caritas, tria[7] haec; maior autem horum est caritas (c. 7). . . .

XIV. 1. Sectamini caritatem (c. 7).... 12. Et vos quoniam aemulatores estis spiritalium, ad aedificationem ecclesiae quaerite ut habundetis . . . 26. Cum convenitis autem unusquisque vestrum psalmum habet, doctrinam habet, interpretationem[8] habet: omnia ad aedificationem fiant vobis (c. 91). . . .

XV. 20. Nunc autem christus surrexit ex mortuis incohatio[9] dormientium. 21. Nam quia per hominem mors, et per hominem resurrectio mortuorum. 22. Sicut enim in Adam omnes moriuntur, ita in christo omnes vivificabuntur. 23. Unusquisque autem in suo ordine: initium christus, deinde hic qui sunt christi, qui in adventum eius crediderunt; 24. deinde finis. . . . 33. Nolite seduci: conrumpunt mores bonos conlo-

---

[1] in Cap 3 *quod.* [2] In Cap. 3 *christum dominum.* [3] itz iu Cod. [4] In Cod.: *interpraetationes.* [5] in margine varia lectio *sermonum* recentiore manu. [6] in Cod.: *querit.* [7] in Cod. prima manu *trea.* [8] in Cod.: *interpraetationem.* [9] in Cod.: *incoatio.*

quia mala. 34. Subrii[1] estote et iusti, et nolite peccare; ignorantiam enim dei quidam habent; ad verecundiam dico vobis. 35. Sed dicit aliquis: quomodo resurgunt mortui? quo autem corpore veniunt? 36. Incipiens, tu quod seminas non corpus quod nascitur seminas; 37. sed nudum granum, ut puta tritici aut alicuius ceterorum; 38. deus autem illi dat corpus prout vult, et unicuique seminum proprium corpus. 39. Non omnis caro eadem caro, sed alia quidem hominis, alia pecoris, alia volatilium, alia autem piscium. 40. Et corpora caelestia et corpora terrestria; alia quidem caelestium gloria, alia autem terrestrium; 41. alia gloria solis, alia gloria lunae, et alia gloria stellarum (c. 27); stella enim a stella differt in claritate; 42. ita et resurrectio mortuorum (c. 27 et c. 116). Seminatur in interritum, surgit in perpetuitatem. 43. Seminatur in contumelia, surgit in gloria; seminatur in infirmitate, surgit in virtute. 44. Seminatur corpus animale, surgit spiritale; sic etiam scribtum est: 45. factus est primus homo adam in aninam viventem, novissimus adam in spiritu vivificante. 46. Sed non primum quod spiritale est, sed quod animale, deinde spiritale . . . 51. Ecce dico vobis mysterium: omnes inmutabimur in momento, 52. in ictu[2] oculi, in novissima tuba, et mortui resurgunt incorrupti, et nos inmutabimur. 53. Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem et mortale hoc induere inmortalitatem (c. 27). . . .

XVI. 13. Vigilate, state in fide, confortamini, viriliter agite, 14. omnia vestra in caritate fiant (c. 7).

Ex epistola Pauli ad Corinthios II.

I. 2. Gratia vobis et misericordia et pax a deo patre nostro et domino nostro iesu christo 3. Benedictus deus domini nostri iesu christi pater gloriae. . . . 21. qui autem confirmat nos vobiscum christus dominus et qui uncxit nos deus, 22. et qui signavit nos et dedit pignus spiritus in cordibus nostris (c. 2). . . .

II. 5. Si quis autem contristavit, non me contristavit, sed ex parte, ut non onerem vos. 6. Sufficit illi, qui eiusmodi est, obiurgatio haec quae fit a pluribus; 7. ita ut e contra magis donetis et consolemini[3], ne forte

---

[1] Ita in Cod. [2] in Cod.: *hictu.* [3] in Cod.: *consulemini.*

maiori tristitia absorbeatur qui eiusmodi est. 8. Propter quod obsecro vos, ut confirmetis in illum caritatem (c. 79). 9. Ideo enim scribsi, ut cognoscam experimentum vestrum si in omnibus oboedientes estis (c. 78 et c. 79). 10. Si cui autem aliquid donatis, et ego; nam quod donavi propter vos in persona christi; 11. ut non possideamur a satana; non enim ignoramus cogitationes eius (c. 79). . . .

III. 17. Nam dominus spiritus est; ubi autem spiritus domini, ibi libertas (c. 3). 18. Nos vero revelata facie gloriam domini speculantes in eadem imagine transformamur, a gloria in gloriam, tamquam domini spiritu (c. 15).

IV. 1. Et ideo habentes hanc ministrationem prout misericordiam consecuti sumus non deficimus, 2. Sed abnedgamus occulta dedecoris, non ambulantes in astudia[1] neque adulterantes verbum dei, sed in manifestatione veritatis commendantes nosmet ipsos ad omnem conscientiam hominum coram deo (c. 15). 3. Quod si etiam opertum est evangelium nostrum, in his quae pereunt, 4. in quibus deus huius saeculi excaecavit mentes infidelium, ut non fulgeat illis inluminatio evangelii gloriae christi, qui est imago invisibilis dei (c. 2). . . . 8. In omnibus adtribulationem passi, sed non angustiati, confusi, sed non aporiamur; persecutionem patimur[2], sed non derelinquimur, deicimur, et non perimus. 10. Semper mortem domini nostri iesu christi in corpore nostro circumferentes, ut et vita[3] christi iesu in corpore nostro manifestetur (c. 28). 11. Sic enim nos qui vivimus in mortem tradimur propter iesum, ut et vita iesu manifestetur in carne nostra mortali (c. 27 et c. 28). . . .

V. 1. Scimus enim, quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis dissolvatur, quod aedificationem a deo habemus, domum non manu[4] factam, aeternam in caelis. 2. Nam in hoc gemimus habitaculum nostrum, quod de caelo est, supervestiri cupientes; 3. Si tamen spoliati non nudi inveniamur (c. 27 et c. 118). 4. Nam et qui sumus in habitaculo hoc, gemimus gravati in eo quod nolumus spoliari, sed supervestiri cupientes, ut absorbeatur mortale hoc a vita. 5. Qui autem efficit nos in hoc ipsum, deus, qui dedit nobis arrham[5] spiritus (c. 27). . . .

VII. 9. Nunc gaudeo, non quia contristati estis, sed quia contristati estis ad poenitentiam; contristati enim estis secundum deum, ut in nullo detrimentum patiamini ex nobis. 10. Nam secundum deum tristitia poenitentiam in salutem stabilem operatur. Nam huius mundi tristitia mortem operatur (c. 23). . . .

---

[1] Ita in Codice *pro astutia.* [2] in Cod.: *patiamur.* [3] in Cod.: *vitum.* [4] Cap. 27 omisit *manu.* [5] in Cod.: *arran.*

VIII. 21. Providemus enim bona non tantum coram deo, sed etiam coram hominibus (c. 15). . . .

IX. 5. Necessarium autem existimavi rogare, fratres, ut pergant ad vos, et praeparent ante promissam benedictionem hanc[1] paratam esse, sed sic qua si[2] benedictis, non quasi avaritiam. 6. Hoc autem dico, quia qui seminat parce, [parce][3] et metet; et qui seminat in benedictione, de benedictione et metet[4] vitam aeternam; 7. unusquisque sicut proposuit corde non ex tristitia aut necessitate: hilarem enim datorem eligit deus (c. 24). . . .

X. 3. In carne enim ambulantes, non secundum carnem militamus. 4. Arma enim militiae nostrae non carnalia, sed potentia deo ad distructionem munitionum consilia distruentes; 5. et omnem exaltationem extollentem se[5] adversus scientiam dei, in captivitatem redigentes omnem cogitationem, in obsequium christi perducentes (c. 105). . . . 7. Quae secundum faciem sunt, videte (c. 15). . . .

XI. 12. Quod autem facio et faciam, ut amputem occasionem eorum qui volunt occasionem, ut in quo gloriantur, inveniantur sicut et nos. 13. Nam huiusmodi pseudoapostoli, operarii nequitiae, dolosi transfigurantes se in apostolos christi. 14. Sed non mirum, cum ipse satanas transfiguraret se velut angelum lucis, 15. non est magnum, si ministri eius transfigurantur velut ministri iustitiae, quorum finis est secundum eorum [opera][6] (c. 50). . . .

XIII. 13. Gratia domini nostri iesu christi et dilectio dei et societas sancti spiritus cum omnibus vobis (c. 2). . . .

Ex epistola Pauli ad Galatas.

III. 3. Sic stulti estis? cum spiritu coeperitis nunc carne perficiemini[7] (c. 32). . . . 19. Quid ergo est lex? Factorum gratia posita est, donec veniret semen, cui se promiserat deus, dispositum per angelos in manu mediatoris. 20. Mediator autem unius non est; deus autem unus est (c. 1). . . .

IV. 4. Postquam venit plenitudo temporum, misit deus filium suum

[1] in Cod.: *hunc*. [2] In Cod.: *qvo si*. [3] Ita in editione Maiana. [4] In Cod.: *mete*. [5] In Cod.: *sed*. [6] Ita in editione Maiana. [7] In Cod.: *perficemini*.

suum natum ex muliere, factum sub lege, 5. ut eos, qui sub lege erant, redimeret (c. 2).... 6. Quoniam autem estis fili dei, misit deus spiritum fili sui in corda nostra clamantem: abba pater (c. 2 et c. 3).... 8. Tunc quidem ignorantes deum, his qui non sunt dii servistis; 9. nunc autem cum cognoveritis deum, immo cogniti estis a deo, quomodo convertimini iterum ad infirma et egena elementa, quibus iterum servire vultis? 10. Dies observatis et menses et tempora et annos. 11. Timeo ne forte sine causa laboraverim in vos. 12. Estote sicut ego, quia et ego sicut vos (c. 44)...

VI. 7. Nolite errare; deus non deridetur. 8. Quae emin seminaverit homo, haec et metet. Quoniam qui seminat in carne sua, de carne metet corruptionem; qui autem seminat in spiritu, de spiritu et metet vitam aeternam (c. 71). 9. Bonum autem facientes, non deficiamus; tempore enim suo metemus non deficientes (c. 24 et c. 71). 10. Ergo dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes homines, maxime autem ad domesticos fidei (c. 24). . . .

Ex epistola Pauli ad Ephesios.

II. 1. Et vos cum essetis mortui delictis[1] et peccatis vestris, 2. in quibus aliquando ambulastis secundum saeculum huius mundi, secundum principem potestatis aeris huius, spiritus, qui nunc operatur in filios diffidentiae, 3. in quibus et nos omnes aliquando conversati sumus in desideriis carnis et cogitationum, et eramus natura filii irae sicut et ceteri (c. 90). . . . 14. . . . et medium parietem consepti solvens inimicitias[2] in carne sua. 15. Et legem mandatorum sententiis evacuavit, ut duos conderet in semet ipso in uno novo homine (c. 124). . . .

III. 9. . . . Sacramenti absconditi a saeculo in deo, qui universa creavit (c. 56). . . .

IV. 1. Obsecro ergo vos ego vinctus in domino, ut digne ambuletis vocatione[3] qua vocati estis, 2. cum omni humilitate animi et mansuetudine cum multa patientia, subportantes invicem in caritate, 3. solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis (c. 7 et c. 35) . . . 5. unus deus, una fides, unum baptisma 6. unus deus et pater omnium, qui super omnes

---

[1] In Cod.: *delectis*. [2] in Cod.: *inimicitia*. [3] in Cod. Cap. 35: *vocationem*.

et per omnes[1] et in omnibus nobis (c. 2). . . . 17. Hoc igitur dico et testificor in domino, ut iam non sic amplius ambuletis, sicut gentes ambulant in vanitatem mentis suae 18. tenebris obcaecatum habentes intellectum, alienati a vita dei per ignorantiam, quae est in illis, propter caecitatem cordis eorum. 19. Qui desperantes, semet ipsos tradiderunt inpudicitiae in operationem, inmunditiae omnis et avaritiae. 20. Vos autem non ita didicistis[3] christum. 21. Si tamen illum audistis et in ipso docti estis, sicut est veritas in iesu, 22. ut deponatis secundum priorem conversationem veterem hominem, qui conrumpitur secundum desideria erroris. 23. Renovamini autem spiritu mentis vestrae, 24. induite novum hominem, qui secundum deum creatus est in iustitia et sanctitate et vertitate (c. 103) 25. deponentes mendatium loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo, quia sumus invicem membra (c. 43). 26 Irascimini autem et nolite peccare; sol non occidat super iracundiam vestram (c. 89). 27. Nolite dare locum diabulo. 28. Qui furabatur, iam non furetur, magis autem laboret operando quod bonum est, ut habeat unde tribuat necessitatem patientibus (c. 83). 29. Omnis sermo malus de ore vestro non procedat; sed si quis bonus est ad aedificationem fidei, ut det gratiam audientibus. 30. Et non contristaveritis[3] spiritum sanctum dei, in quo signati estis in die redemptionis (c. 51). 31. Omnis amaritudo et ira et indignatio et clamor et convicium tollatur[4] a vobis cum omni malitia (c. 51 et c. 89). . . .

V. 1. Estote ergo imitatores[5] dei sicut fili dilecti et ambulate in caritate sicut et christus dilexit vos et tradidit semet ipsum pro vobis oblationem et hostiam deo in odorem suavitatis (c. 7). . . . 10. Provate autem quid sit quod placeat deo, 11. et nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum, magis autem redarguite 12. quae enim in occulto fiunt ab ipsis, turpe est etiam dicere (c. 50). . . . 18. Nolite inebriari vino, in quo est luxoria, sed implemini spiritu sancto (c. 52). . . .

VI. 4. Et vos parentes nolite in iram provocare filios vestros, sed enutrite illos in disciplina et correptione domini (c. 70). 5. Servi obaudite dominis carnalibus cum timore, et tremore in simplicitate cordis vestri[6] sicut christo; 6. non ad oculum servientes, non ut hominibus placentes, sed ut servi christi facientes voluntatem dei ex toto animo; 7. cum benivolentia, servientes sicut domino et non hominibus. 8. scientes quod[7] unusquisque quodcumque fecerit bonum, hoc consequitur a domino, sive servus, sive liber (c. 93). 9. Et vos domini eadem facite ad illos, dimittentes[8] minas scientes quod et

---

[1] in Cod.: *pro omnes.* [2] in Cod.: *dedicistis.* [3] in Cod.: *contristaveris.* [4] in Cap. 89 *blasfemia auferatur.* [5] in Cod.: *emitatores.* [6] in Cod.: *vestris.* [7] in Cod.: *quo.* [8] in Cod.: *dimittens.*

vester et ipsorum dominus est in caelis, et personarum acceptio non est aput deum (c. 92). 10. De cetero confortamini in domino et in potestate virtutis eius. 11. Induite vos arma dei, ut possitis resistera adversus insidias diabuli. 12 Quoniam non est vobis conluctatio adversus carnem et sanguinem, sed adversus potestates, adversus huius mundi rectores tenebrarum harum, adversus spiritalia nequitiae in caelestibus. 13. Propterea induite vos arma dei, ut possitis resistere in die malo, et in omnibus perfecti estote, 14. praecincti lumbos vestros in veritate, et induti loricam iustitiae, 15. et calciati pedes in praeparatione evangelii pacis, 16. in omnibus adsumentes scutum fidei, in quo possitis omnia iacula candentia nequissimi extinguere[1] 17. et galeam salutis et gladium spiritus, quod est verbum dei, 18. per omnem orationem et absecrationem orantes in omni tempore in spiritu et in ipsum vigilantes semper in omni oratione pro omnibus sanctis (c. 105). . . .

Ex epistola Pauli ad Philippenses.

I. 19. Scio enim quod hoc mihi proficiet in salutem per vestram orationem, et subministrationem spiritus sancti iesu christi (c. 3). . . .

II. 1. Si qua[2] ergo consolatio[3] in christo, si qua adlocutio[4] caritatis, si qua societas spiritus, si qua viscera miserationis, 2. inplete gaudium meum ut id ipsum sapientes[5] omnes, eandem[6] caritatem habentes, unianimes[7], unum sentientes 3. nihil per contentionem neque per inanem gloriam, sed humilitate[8] mentis invicem existimantes sibimet ipsos superiores, 4. non sua singula respicientes,[9] s ed quae aliorum (c. 7 et c. 49). 5. Hoc enim sentite in vobis quod in christo iesu, 6. qui cum esset in forma dei non rapinam[10] arbitratus est esse se aequalem deo, 7. sed semet ipsum exinanivit formam[11] servi accipiens in similitudine hominum constitutus et specie[12] inventus ut homo, 8. humiliavit se ipsum obaudiens usque ad mortem, mortem autem crucis. 9. Propter quod et deus illum superexaltavit, et donavit illi no-

[1] in Cod.: *extinquere*. [2] in Cod.: *qua* in Cap. 7. [3] in Cod.: *consulatio* in Cap. 49. [4] in Cod.: *adlocatio*, in Cap. 49 *adlocutio*. [5] in Cap. 49 *dicatis*. [6] in Cod.: *eadem* in Cap. 7. [7] ita semper in Codice. [8] in Cod.: *humilitatem* in Cap. 49. [9] *respecientes*. [10] in Cod.: *rapina*. [11] in Cod.: *forma*. [12] in Cod.: *speciae*.

men, quod est super omne nomen, 10. ut in nomine iesu, omne genu flectatur caelestium et terrestrium et infernorum 11. et omnis lingua confitetur, quoniam dominus iesus in gloria dei patris[1] est (c. 2). . . . 15. . . . Inter quos parebitis sicut luminaria in hoc mundo, 16. verbum vita continentes (c. 116). . . .

III. 2. Videte canes, videte malos operarios, videte concisionem[2] (c. 50 et c. 117). 3. Nos enim sumus circumcisio, qui spiritu deo servimus et gloriamur in christo, et non in carne confidemus. . . . 18. Nam multi ambulant, quos saepe dicebam vobis, nunc autem flens dico, inimicos crucis christi, 19. quorum finis est interitus, quorum deus venter est et gloria in confusione ipsorum, qui terrena[3] sapiunt (c. 50); 20. nostra autem conversatio in caelis est, (c. 27 et c. 50) unde et salvatorem expectamus dominum iesum christum, qui reformavit corpus humilitatis nostrae conforme[4] corpori gloriae suae (c. 27). . . .

IV. 5. . . . Dominus in proximo est, 6. nihil solliciti sitis, sed in omni oratione cum gratiarum actione postulationes vestrae innotescant aput deum. 7. Et pax dei, quae superat omnem mentem, dirigit corda vestra et corpora in christo iesu (c. 25). . . . 17. Non quod quaeram datum, sed requiro fructum habundantem in ratione vestra. 18. Habeo autem omnia et habundo, repletus sum acceptis ab epafrodito, quae a vobis missa sunt, odorem suavitatis, hostiam acceptavilem placentem deo (c. 24). . . .

Ex epistola Pauli ad Colossenses.

I. 12. Gratias agentes deo patri, qui vocavit nos in partem hereditatis sanctorum in lumine (c. 2), 13. qui eripuit nos de potestate tenebrarum et transtulit in regnum fili claritatis suae, 14. in quo habemus redemptionem remissionis[5] peccatorum, 15. qui est imago dei invisibilis primogenitus omnis[6] creaturae, quia[7] in ipso creata sunt omnia (c. 2 et c. 56), 16. in caelo et in terra, visibilia et invisibilia, sive throni sive dominationes, sive principatus, sive potestates, omnia per ipsum et in ipso creata sunt,

[1] In Cod. mendose *partis*. [2] in Cap. 117 *circumcisionem*. [3] in Cod.: *terrenas*. [4] in Cod.: *conformem*. [5] in Cod.: *remissionem* in Cap. 56. [6] *totius* in Cap. 56. [7] *quoniam* in Cap. 56.

17. et ipse est ante omnes et omnia ipsi constant (c. 56). . . . 21. Et vos quando eratis alienati et inimici sensus eius in operibus malis; 22. nunc autem reconciliati in sanguine carnis eius per mortem ipsius, exhibete[1] vos sanctos et inmaculatos et sine crimine coram ipso (c. 90). . . .

II. 16. Nemo ergo vos iudicet in cibo[2] aut in potu, aut in parte[3] diei festi aut initiis mensium,[4] aut neomeniis[5] aut in ieiuniis, aut in sabbato. 17. Quod est umbra futurorum, corpus autem christi. 18. Nemo vos seducat, volens in humilitate sensus et superstitione angelorum quae vidit ambulans extollens se sine causa inflatus sensus carnis suae, 19. et non tenens caput ex quo omne corpus per nexus et coniunctiones[6] productum et porrectum crescit in augmentum dei. 20. Si ergo mortui estis cum christo ab elementis huius mundi, quare tamquam viventes in hoc mundo decernitis? 21. Ne tetigeritis neque gustaveritis neque contrectaveritis, 22. quae sunt omnia in interitum, ipso usu secundum praecepta et mandata hominum, 23. quae sunt quidem rationem habentia sapientiae, in religione et humilitate cordis non purando[7] corpori, non in honore aliquo ad saturitatem carnis (c. 50).

III. 8. Nunc autem deponite vos omnem iram, indignationem, malitiam, blasphemiam, multiloquium (c. 89). . . . 9. Nolite mentiri invicem, spoliantes vos veterem hominem cum actibus eius[8] (c. 43 et c. 90), 10. et induite novum, qui renovatur in agnitionem dei secundum imaginem eius qui illum creavit (c. 90). . . . 12. Induite ergo vos tamquam electi dei ut sancti[9] et dilecti viscera misericordiae, benignitatem,[10] lenitatem, iustitiam, potientiam 13. subportantes invicem, et donantes vobis ipsis, si quis adversus aliquem habet querellam,[11] sicut et dominus donavit vobis, sic et vos facite (c. 17 et c. 79). . . . 16. Sermo christi habitet in vobis habundanter in omni sapientia et omni intellectu[12] spiritali; docentes et castigantes vosmet ipsos psalmis, hymnis, canticis spiritalibus, in gratia cantantes in cordibus vestris deo (c. 91). 17. Omnia quaecumque facitis in verbo vel in opere, omnia in nomine domini nostri[13] iesu christi, gratias agentes deo patri[14] per ipsum (c. 91 et c. 142). 18. Mulieres subditae estote viris sicut in domino, 19. viri diligite uxores vestras, et nolite amari esse adversus illas (c. 81). 20. Fili, obaudite parentibus per omnia, hoc enim placet deo (c. 20). 21. Patres, nolite ad indignationem provocare filios vestros ne pussilo animo fiant (c. 70). . . .

IV. 1. Domini, quod iustum est et aequum, servis praestate[15] scientes

---

[1] In Cod.: *exibite*. [2] in Cod.: *cybo*. [3] in Cod.: *partem*. [4] in Cod.: *mensum*. [5] in Cod.: *numiniis*. [6] in Cod.: *coniunctione*. [7] Ita in Codice. [8] in Capite 43 suis. [9] *ut sancti* in Cap. 79. [10] Cap. 79 addet *humilitatem*. [11] in Cod.: *quaerellam*. [12] in Cod.: *intellectus*. [13] *nostri* omisit Cap. 142. [14] *patri* om. Cap. 142. [15] in Cod.: *prestate*.

quoniam et vos deum habetis in caelis iustum iudicem (c. 92). 2. Orationi instate, vigilantes in illa gratiarum actione (c. 25). . . . 6. Sermo vester in gratia dei sale sit conditus, ut sciatis quemadmodum oporteat vos unicuique respondere (c. 91). . . . 17. Dicite archippo:[1] vide ministerium quod accepisti ut illud inpleas (c. 47). . . .

Ex epistola Pauli ad Thessalonicenses I.

II. 9. Memores enim estis, fratres, laborem nostrum et aerumnam nocte ac die operantes ad hoc ne quem nostrum gravaremus, praedicavimus in vobis evangelium dei. 10. Vos testes estis et deus, quam sancte et iuste et sine querella fuimus vobis, qui creditis,[2] 11. Sicut scitis qualiter unumquemque vestrum, sicut pater filios suos, 12. obsecrantes vos et consulantes et ambuletis digne deo, qui vocavit nos in regnum suum et gloriam (c. 83). . . .

IV. 8. Quapropter qui spernit, non hominem spernit, sed deum, qui dedit spiritum sanctum in nobis (c. 77). . . . 10. . . . Hortamur autem vos, fratres, abundare magis et studium habere silentii, 11. et quietos esse et operari manibus vestris quod bonum est, sicut vobis praecepimus, ut honeste ambuletis ad eos qui foris sunt, et nullius quidquam desideretis (c. 83). 12. Nolumus autem vos ignorare, fratres, de dormientibus, ut non tristis sitis, sicut et ceteri, qui spem non habent in domino. 13. Si enim credimus, quia iesus mortuus est et resurrexit, ita et deus eos, qui dormierunt, per iesum adducet cum illo. 14. Hoc enim vobis dicimus in verbo domini, quia nos, qui vivimus, qui residui sumus, in adventum domini non praeveniemus dormientes; 16. quoniam ipse dominus in clamore archangeli et in tuba dei discendet de caelo, et mortui qui in christo, resurgent primi; deinde nos, qui vivimus, simul cum illis rapiemur in nubibus in obviam[3] christo in aere, et ita semper cum domino erimus (c. 27). . . .

V. 6. Non dormiamus, sed vigilemus et subrii sumus. 7. Nam qui enim dormiunt, nocte dormiunt, et qui inebriantur[4] nocte[5] ebrii sunt.

---

[1] In Cod.: *arcippo.* [2] in Cod.: *credites.* [3] in Cod.: *inobiam.* [4] in Cod.: *inaebriantur.* [5] in Cod.: *note.*

8. Nos autem cum diei simus, induti loricam fidei et caritatis et galeam et spem salutis. 9. Quoniam non posuit nos deus in iram, sed in adquisitionem[1] salutis, per dominum nostrum iesum christum, 10. qui mortuus est pro nobis, ut sive vigilemus sive dormiamus, simul cum illo vivamus (c. 105). .... 14. Oramus autem vos fratres (c. 79), corripite inquietos, consolamini pusillianimes, suscipite infirmos (c. 32), patientes estote ad omnes (c. 32 et c. 36 et c. 79), 15. videte ne quis malum pro malo alicui reddat, sed semper quod bonum est sectamini in invicem et in omnes (c. 36 et c. 79). 16. Semper gaudete in domino, 17. sine intermissione orate, 18. in omnibus gratias agite; haec est enim voluntas dei in christo iesu ad vos (c. 25). . . .

Ex epistola Pauli ad Thessalonicenses II.

III. 6. Praecepimus autem vobis, fratres, in nomine domini nostri iesu christi, ut subtrahatis vos ab omni fratre inordinate ambulante, et non secundum traditionem quam acciperunt a nobis. 7. Ipsi[2] enim scitis quemadmodum oporteat imitari[3] nos, quoniam non inquiete viximus inter vos. 8. nec gratis panem manducavimus ab aliquo, sed in labore et fatigatione nocte ac die operantes, ne quem vestrum gravaremus. 9. Non quasi non habuerimus potestatem, sed ut nosmetipsos formam vobis daremus ad imitandum nos. 10. Nam et cum essemus aput vos, hoc denuntiavimus vobis, quoniam si quis non vult operari, nec manducet. 11. Audivimus enim quosdam inter vos inquiete ambulare, nihil operantes, sed curiose agentes.[4] 12. His autem qui eiusmodi sunt, denuntiamus et hortamur in domino iesu christo, ut cum silentio operantes, suum panem manducent (c. 83). 13. Vos autem, fratres, nolite dificere[5] bene facientes (c. 77 et c. 83). 14. Si quis autem non obaudit verbo nostro, hunc per epistolam notate, et non conmisceamini cum illo et confundar (c. 77). . . .

---

[1] In Cod.: *adquissitionem*. [2] in Cod.: *ipsis*. [3] in Cod.: *emitare*. [4] in Cod.: *egentes*. [5] Ita in Cod. in Cap. 77, deficere in Cap. 83.

Ex epistola Pauli ad Timotheum I.

I. 3. Sicut rogavi te ut maneret efesi[1] cum irem in macedoniam[2] ut denuntiares quibusdam ne aliter doceant, 4. neque intendant fabulis iudaicis et genealogiis infinitis, quae quaestiones praestant magis quam aedificationem dei, quae est in fide (c. 50. 5. Finis enim[3] praecepti est caritas de corde puro et conscientia bona et fide[4] non ficta, 6. a quibus quidam recedentes,[5] conversi sunt in vaniloquium (c. 7 et c. 50). 7. volentes esse se legis doctores, non intellegentes, neque quae loquuntur neque de quibus adfirmant (c. 50). . . .

II. 3. Hoc enim bonum et acceptum coram salvatore nostro deo, qui omnes homines vult salvos fieri et in agnitionem veritatis venire (c. 101). 5. Unus enim deus, et unus mediator dei et hominum, homo christus iesus, 6. qui dedit se ipsum redemptionem pro omnibus (c. 1 et c. 2). . . . 8. Volo igitur viros orare in omni loco levantes sanctas[6] manus sine ira et deceptione (c. 25 et c. 81). 9. Similiter et mulieres in habitu ordinato cum verecundia et castitate, ornantes se non intortis crinibus aut auro aut margaritis aut veste pretiosa,[7] 10. sed quod decet mulieres promittentes castitatem per opera[8] bona. 11. Mulier in silentio discat in omni subiectione. 12. Docere[9] autem mulieri non permitte neqne dominari in virum sed esse in silentio. 13. Adam enim primus formatus est deinde eva. 14. Et adam non est seductus, sed mulier seducta in praevaricationem fuit. 15. Salva autem erit per filiorum generationem si maneat in fide et veritate et sanctitate cum sobrietate (c. 81).

III. 1. Humanus sermo, si quis episcopatum cupit bonum opus desiderat. 2. Oportet enim episcopum inrepraehensibilem esse, unius uxoris virum, subrium, prudentem, ordinatum, hospitalem, docibilem, 3. non vinolentum, non percussorem, sed modestum, non litigosum, non cupidum (c. 47). 4. domum suam bene regentem, filios habentem subditos cum omni castitate (c. 47 et c. 70). 5. Si quis autem suae domui praeesse nescit, quomodo ecclesiae[10] diligentiam habebit? 6. Non neophytum,[11] ne in superbiam elatus, in iudicium incedat diabuli. 7. Oportet autem eum et testimonium habere bonum ab his qui foris sunt, ut non in opprobrium[12]

---

[1] In Cod.: *efesim*. [2] in Cod.: *machedoniam*. [3] in Cod.: *autem* in Cap. 50. [4] in Cod.: *fidem*. [5] *excidentes* in Cap. 50. [6] in Cod.: *sancta* in Cap. 25. [7] in Cod.: *praetiosa*. [8] in Cod.: *propera*. [9] in Cod.: *decore*.. [10] »deest in Codice *dei*, quod quia solet scribi DI fortasse cracim fecit cum di sequentis vocabuli (Mai) [11] in Cod.: *neofitum*. [12] in Cod.: *opbroprium*.

incedat in loqueum diabuli. 8. Diacones similiter castos et pudicos, non bilingues, non multo vino deditos,[1] non turpis lucri adpetitores, non cupidos, 9. habentes sacramentum fidei in conscientia pura. 10. Et hii quoque probentur primum et sic ministrent nullum crimen habentes (c. 47). . . . 12. Diacones sint unius uxoris[2] viri, qui filiis bene praesunt et suis domesticis (c. 47 et c. 70). 13. Qui enim bene ministraverint, gradum bonum sibi adquirunt et multam fiduciam in fide,[3] quae est in christo iesu (c. 47). . . .

V. 3. Viduas honora, quae vere viduae sunt. 4. Si qua autem vidua filios aut nepotes habet, discat primum suam domum pie tractare et remunerare parentes; hoc enim acceptum est coram deo (c. 82). 5. Quae autem vere vidua est et desolata, sperat in deum et instat orationi[4] nocte et die[5] (c. 25 et c. 82 et c. 110). 6. Quae autem in deliciis aget, vivens mortua est (c. 82 et c. 110). 7. Et haec praecipe, ut in repraehensibilis[6] sint 8. Si qua autem suorum et maxime domesticorum curam non habet, fidem negavit et est infideli deterior (c. 82). 9. Vidua eligatur non minus annorum sexaginta, quae fuerit unius viri uxor, 10. in operibus bonis habens testimonium, si filios nutriit et hospitio recepit, si sanctorum pedes lavit, si tribulationem patientibus subministravit, si omne opus bonum[7] subsecuta est (c. 82 et c. 141). 11. Adulescentiores autem viduas devita (c. 82 et c. 110), cum enim in deliciis egerint in christo, nubere volunt; 12. habentes damnationem, quia primam fidem inritam fecerunt (c. 110). . . . 17. Qui bene praesunt presbiteri, dupplici honore honorentur, maxime qui laborant in verbo et in doctrina (c. 19). . . .

VI. 1. Quicumque sub iugo sunt servi, dominos[8] suos omni honore dignos habeant; et nomen domini et doctrina non blasphemetur. 2. Qui autem fideles habent dominos, non contemnant, quod fratres sunt; sed magis serviant, quoniam fideles sunt et dilecti qui beneficii participes sunt (c. 93). Haec doce et exhortare[9]. 3. Si quis aliter docet et[10] non adquiescet sanis sermonibus domini nostri iesu[11] christi, et ei quae secundum pietatem est doctrinae, 4. inflatus est autem, nihil sciens sed ægrotat,[12] circa quaestiones et verborum pugnas, ex quibus nascuntur invidiae, contentiones, blasphemiae, suspiciones malae, 5. conflictationes hominum mente corruptorum et a veritate destitutorum, existimantium quaestum esse culturam dei. Discede ab eiusmodi (c. 50). . . . 7. Nihil intulimus in hunc mundum, verum quia nec auferre possumus. 8. Habentes autem victum et vestitum, his contenti simus. 9. Nam qui volunt divites

---

[1] In Cod.: *debitos.* [2] in Cod.: *uxores* in Cap. 47. [3] in Cod.: *sede.* [4] in Cod.: *orationis* in Cap. 25, *orationibus* in Cap. 82 et Cap. 110. [5] in Cap. 82 *die ac nocte.* [6] in Cod.: . . . . *biles.* [7] Cap. 141 omisit *bonum.* [8] in Cod.: *dominis suis.* [9] in Cod.: *exortare.* [10] in Cod.: *ei.* [11] in Cod.: *iesus.* [12] in Cod.: *egrotat.*

fieri, incedunt in temptationem et laqueum diabuli et desideria multa, quae nihil prosunt et nocent, quae dimergunt hominem in interitum et perditionem. 10. Radix enim omnium malorum est cupiditas, quam quidam appetentes, naufragaverunt a fide et inseruerunt se doloribus multis. 11. Tu autem, homo dei, haec fuge (c. 98).... 17. Divitibus huius saeculi praecipe[1] non superbe sapere, neque sperare in incertum divitiarum, sed in deum vivum, qui praestat[2] nobis omnia ad favendum in voluntate operum bonorum. 18. Bene faciant, divites sint in operibus bonis, facile tribuant, communicent, 15. thensaurizent sibi fundamentum bonum in futurum ut adpraehendant veram vitam (c. 22). 20. O Thimothee, mandatum custodi. devitans profanas vocum novitates et oppositiones falsi nominis scientiae. 21. Quam quidam promittentes, circa fidem exciderunt (c. 50). . . .

Ex epistola Pauli ad Timotheum II.

II. Profanas autem vocum novitates devita;[3] multum enim proficient ad impietatem; 17. et sermo eorum ut[4] cancer serpit (c. 50). . . . 22. Iuvenalia autem desideria fuge; sectare vero iustitiam, fidem, caritatem, pacem cum his, qui invocant deum de corde puro (c. 39).

III. 1. Hoc autem scito, quoniam in novissimis temporibus advenient tempora periculosa; 2. erunt homines se ipsos amantes, cupidi, superbi, fastidiosi, blasphemi, parentibus non oboedientes, ingrati, scelesti, 3. infideles,[5] sine affectione, pactum custodientes detractare, incontinentes, inmites, sine benignitate, 4. proditores, protervi, tumidi, voluntatum amatores magis quam dei, 5. habentes formam pietatis, virtutem autem eius negantes. Et hos devita. 6. Ex his sunt qui penetrant in domos et captivas ducunt mulierculas, oneratas peccatis, quae ducuntur variis desideriis, 7. semper discentes, et numquam ad scientiam veritatis pervenientes. 8. Quemadmodum enim iamnes et mambres restiterunt moysi, ita et hii restitunt veritati: homines corrupti mente, reprobi circa fidem. 9. Sed ultra non proficient, dementia enim eorum manifesta erit omnibus, sicut et illorum fuit (c. 50). . . .

IV. 2. Insta oportune, inportunos argue, exhortare,[6] increpa in omni patientia et doctrina (c. 32). . . .

[1] In Cod.: *praecipi.* [2] in Cod.: *prestat.* [3] in Cod.: *debita.* [4] in Cod.: *et.* [5] in *infidelis.* [6] in Cod.: *exortare.*

Ex epistola Pauli ad Titum.

I. 5. Huius rei gratia reliqui te cretae, ut quae deerant corrigas et constituas per civitates presbyterium, sicut ego tibi disposui. 6. Si quis est sine crimine, unius uxoris vir, filios habens fideles, non in accusatione luxoriae aut non subditos. 7. Oportet enim episcopum sine crimine esse tamquam dei dispensatorem, non superbum, non iracundum, non vinolentum, non turpis lucri adpetitorem; 8. sed hospitalem, benignum, prudentem, iustum, sanctum, continentem, 9. obtinentem secundum doctrinam fidele verbum, ut potens sit exhortari in doctrina sana et contradicentes revincere. 10. Sunt enim multi etiam non oboedientes, vaniloqui et seductores (c. 47)....

II. 1. Tu vero loquere quae decent sanam doctrinam; 2. senes subrios esse, castos, prudentes, sanos in fide et caritate et patientia. 3. Anus similiter in habitu sancto, non criminatrices, non vino multo servientes, bene docentes, 4. ut prudentiam doceant, adulescentulas[1] autem ut diligant viros suos, et diligant filios, 5. prudentes, castae, domum custodientes, benignae sint et subditae viris suis. 6. Juvenes similiter hortare ut prudentes sint in omnibus (c. 81). . . . 9. Servi[2] dominis suis subditi sint in omnibus, et placeant non contradicentes, non fraudantes, sed in omnibus fidem bonam ostendentes, ut doctrinam salvatoris nostri dei ornent in omnibus (c. 93). . . .

III. 1. Admone illos principibus et potestatibus subditos esse, obaudire, ad omne opus bonnm paratos esse, 2. neminem blasphemare, litigiosos non esse, sed modestos, omnes ostendentes mansuetudinem ad omnes homines (c. 94). . . . 9. Stultas autem quaestiones et genealogias et contentiones et pugnas devita; sunt enim inutiles et vanae, 10. haereticum[3] hominem post unam correptionem devita, 11. sciens, quoniam perversus est eiusmodi, et peccat, cum sit suo iudicio damnatus (c. 50). . . .

[1] In Cod.: *aduliscentulas.* [2] in Cod.: *servis.* [3] in Cod.: *hereticum.*

Ex epistola Jacobi.

I. 19. . . . Sit vero omnis homo citatus audire et tardus[1] loqui (c. 51 et c. 89), piger in iracundia; 20. iracundia enim viri iustitiam dei non operatur (c. 89). . . . 26. Si quis putat superstitiosum se esse non refrenans linguam suam, sed fallens cor suum huius vana religio est (c. 51). 27. Sanctitas autem pura et incontaminata haec est aput deum patrem visitare orfanas et viduas in angustia ipsorum et inmaculatum se servare a mundo (c. 24). . . .

II. 13. Iudicium enim sine misericordia ei,[2] qui non fecit misericordiam; quoniam misericordia praefertur iudicio. . . . 14. Quid prodeest, fratres, si fidem quis dicat in semet ipso manere, opera autem non habeat? Numquid potest fides[3] sola valvare eum? 15. Si frater aut soror nudi fuerint, et defuerit eis cottidianus cibus, 16. dicat autem eis aliquis vestrum, ite in pace et calefacimini, et satiemini et non det eis necessaria corporis quid prodeest haec dixisse eis? 17. Sic et fides, quae non habet opera, mortua est circa se. . . . 26. Sicut enim corpus sine spiritu mortuum est, sic et fides sine operibus mortua est (c. 24). . . .

III. 1. Nolite multiloqui esse, fratres mei, quia maius iudicium accipietis; 2. Multa enim omnes delinquimus. Si quis in verbo non delinquid, hic perfectus vir est; potest frenare totum corpus et dirigere. 3. Quare ergo equis frena in ora mittuntur, nisi in eo ut suadeantur a nobis, et totum corpus circumducamus? 4. Ecce et naves quae tam[4] inmensae sunt, sub ventis duris ferentur, et circumducuntur a parvissimo gubernaculo ubi impetus dirigentis voluerit. 5. Sic et lingua pars membri est, sed est magniloqua. Et sicut parvus ignis magnam silvam incendit; 6. ita et lingua ignis est, et mundus iniquitatis per linguam constat in membris nostris, quae maculat totum corpus, et inflammat rotam[5] geniturae et inflammatur a genitura. 7. Omnes enim natura bestiarum et avium et serpentium et beluarum maritimarum domatur et subiecta est naturae humanae; 8. linguam autem hominum domare nemo potest nec retinere a malo, quia plena est mortali veneno (c. 51). . . . 13. Quis prudens est sciens vestrum? Monstret de bona conversatione opera sua in mansvetudine et prudentia (c. 35). . . .

---

[1] In editione Maiana Cap. 51 *ardus*, fortasse menda ex praecedente t orta. [2] in Cod.: *his*, [3] in Cod.: *fide*. [4] in Cod.: *quietam*. [5] in Cod.: *rotum*.

IV. 1. Unde bella? unde rixae in vobis? nonne de voluntatibus vestris, quae militant in membris vestris, et sunt vobis suavissima? (c. 101). 7. Humiliate vos deo, et resistite diabulo et a vobis proximate deo, et proximavit vobis. . . . . 10. Humiliamini ante conspectum domini et exaltabit vos (c. 37). 11. Fratres, nolite vos detrahere. Qui enim vituperat fratrem suum et iudicat, legem vituperat et iudicat. Si legem iudicas, iam non factor legis, sed iudex es. 12. Unus et enim legum dator et iudex, qui potest salvare et perdere 13. Tu autem quis es qui iudicas proximum? (c. 31). . . .

V. 1. Agite nunc, divites, plangite vos, ululantes super miserias vestras, quae superveniunt divitiis vestris; 2. putruerunt et tiniaverunt vestes vestrae; 3. Aurum et argentum vestrum, quod resposuistis in novissimis diebus aeruginavit,[1] et aerugo eorum in testimonium vobis erit, et comedit carnes vestras sicut ignis (c. 22). . . . 5. Et vos deliciati estis super terram et luxoriati estis, creastis autem corda vestra in die occisionis (c. 110). . . .

Ex epistola Petri I.

I. 13. Succincti lumbos mentis vestrae subrii perfecte sperate in eam quae offertur vobis gratiam in revelatione iesu christi. 14. Quasi fili obauditionis, non conmiscentes[2] vos illis prioribus ignorantia vestrae desideriis,[3] 15. sed secundum eum qui vos vocavit sanctum (c. 119); et vos sancti in omni conversatione estote; 16. quia scribtum est: sancti estote, quoniam[4] ego sanctus sum (c. 48 et c. 119). . . . 22. Animas itaque vestras castificate ad oboediendum fidei per spiritum (c. 78). . . .

II. 13. Subiecti estote omni humanae ordinationi propter dominum, sive regi tamquam praecellenti, 14. sive ducibus tamquam ab eo[5] in hoc ipsum missis ad vindictam malorum, laudem[6] vero bonorum. 15. Quoniam sic est voluntas dei, ut bene facientes obmutescere faciatis istorum[7] hominum ignorantiam. 16. Liberi, non ut velamen malitiae habentes libertatem, sed sicut servi dei, 17. omnes honorate, fraternitatem diligite, deum

---

[1] In Cod.: *eruginavit* [2] in Cod.: *conmiscentis.* [3] in Cod.: *desiderii.* [4] in Cap. 48 *quia.* [5] in Cod.: *habeo.* [6] in Cod.: *laude.* [8] in Cod.: *storum.*

vero timete, regem autem honorificate (c. 94). 18. Servi obaudite cum omni timore dominis nostris, non tantum bonis et modestis, sed etiam dyscolis.[1] 19. Haec est enim gratia aput deum, si propter conscientiam dei sustineat quis iniuriam patiens iniuste. 20. Quae enim gloria est, si peccantes cruciemini et sufferatis? sed si bene facientes, et patientes et iniuriam sustineatis, haec est gratia aput deum (c. 93). . . .

III. 1. Mulieres, subditae estote viris vestris, ex quibus si qui non credunt huic verbo, per mulierum suarum conversationem sine verbo lucrificant. 2. considerantes vestram in timore castam conversationem, 3. quarum sit non extrinsecus capillorum inplicatus, aut auri circumpositio, aut habitus vestimentorum, aut ornamentorum, 4. sed ille abconsus cordis homo incorruptus, mansueti et modesti spiritus, quod est magnificum in conspectu dei. 5. Sic enim quondam sanctae mulieres, quae in dominum sperabant,[2] ornabant se, subiectae fortiore vaso viri; sicut sarra obsequebatur abrahae, dominum illum vocans, cuius[3] estote filiae bene dicentes et bene facientes, nec timentes ullam perturbationem. 7. Viri similiter conmorantes secundum scientiam, tamquam infirmiori vaso muliebri inpertientes honorem, tamquam coheredi gratiae et vitae, ad hoc ne inpediantur orationes vestrae (c. 81). 8. Quapropter omnes consentanei estote, unianimes, conpatientes, fraternitatis amatores, misericordes, modesti, humiles, 9. non reddentes malum pro malo, maledictum pro maledicto: sed e contrario benedicentes, ut benedictionem hereditatem[4] possideatis (c. 7 et c. 16). . . . 15. . . . Parati semper ad confessionem omni poscenti a vobis verbum de fide et spe, quae in vobis est, 16. cum modestia et timore conscientiam habentes bonam, ut in eo quod, detractant[5] vobis, confundantur, videntes vestram bonam in christo conversationem (c. 91). . . .

IV. 8. Ante omnia autem mutuam inter vos caritatem perpetuam habentes, quia caritas cooperuit multitudinem peccatorum (c. 7). 9. Hospitelitatem invicem sine murmuratione exhibite (c. 137). . . .

V. 1. Seniores autem qui in vobis sunt obsecro ego testis[6] iesu christi passionum, similiter maior natu et futurae declarationis laudis socius, 2. ut regatis plebem domini, curae habentes non in avaritia, 3. neque in dominatione fratrum, sed voluntarie ex animo libenter, et sine repraehensione: ut forma sitis ovibus in operibus bonis in omni conversatione, quae secundum deum est. 4. Ut cum apparuerit princeps pastorum, rationem reddatis de ovibus et percipiatis illam floridam et inmarciscibilem gloriae coronam. 5. Similiter et iuniores subiecti estote senioribus. Omnes autem

[1] In Cod.: *discolis*. [2] in Cod.: *spernabant*. [3] in Cod.: mendose *asculus*. [4] in Cap. 16 *hereditate*. [5] in Cod.: *debractandum*. [6] in Cod.: *estis*.

quietem et humilitatem animi induite; quia deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. 6. Humiliate ergo vos sub potente dextera dei, ut vos exaltet in tempore visitationis suae: 7. omnem sollicitudinem vestram proicientes in eum, quoniam ipsi cura est de omnibus (c. 47). . . .

Ex epistola Petri II.

I. 2. Gratia vobis et pax adimpleatur in recognitionem[1] domini nostri iesu christi, 3. qui nunc omnia nobis divina virtute sua, quae ad vitam et pietatem pertinent, donavit per agnitionem eius qui nos vocavit sua inlustri virtute, 4. per quam honorifica et maxima nobis promissa donantur; ut per haec sitis divinae consortes naturae post evasionem quae est in mundo in cupiditate,[2] perditae vitae (c. 90 et c. 103). 5. Sed et vos properate omnes subferentes in fide virtutem, in virtute scientiam, 6. in scientia abstinentiam,[3] in patientia pietatem, 7. in pietate amicam fraternitatem, in affectione fraternitatis caritatem. 8. Haec vobis cum sint et superent, ut non vacui nec sine fructibus inveniamini in domini[4] nostri iesu christi recognitione. 9. Cui autem non praesto sunt haec, caecitatem, autem vanitatem et oblivionem accepiet, si non purgetur priorum delictorum contagione (c. 103). . . .

II. 11. Nam si angeli fortitudine et virtute cum sint maiores, non portant domini exsecrabile iudicium, 12. hii vero qui velut pecora naturaliter in luem et perniciem nati, et ipsi quia ignorant exsecrantur, in periculo suo perient, 13. recipientes mercedem iniustitiae, dulcedinem aestimantes malignitatem, deliciis coinquinati et infamati in summis voluptatibus, conviviis adtenti 14. oculos habentes adulteros et incessabiles delictis,[5] refigurantes spiritu stabilitos et cor exercitatum, cupidi et maledicti, 15. fili abrelicti, qui a via veritatis exerraverunt (c. 110). . . . 21. Melius enim erat illis non cognovisse viam veritatis, quam post notionem iustitiae apostatare a divino sibi tradito mandato. 22. Contigit illis res vulgaris: sicut canis revertens ad vomitum suum, et ut sues lota[6] quae in volutatione sua coinquinata est (c. 33). . . .

---

[1] In Cod.: *regionem* in Cap. 90. [2] in Cod.: *cupiditatem* in Cap. 90. [3] in Cod.: *patientiam*. [4] in Cod.: *nomine*. [5] in Cod.: *delectis*. [6] in Cod.: *lata*.

III. 9. Non tardat dominus sui promissi, sicut quidam tarditatem existimant, sed omnes expectat propter vos, nolens aliquem perdere, sed omnes expectat in poenitentiae locum reverti (c. 23). 10. Adveniat autem dies domini sicut fur, in qua caeli magno impetu transcurrent, et elementa ignis calore solventur[1] et terra et ea quae in ipsa opera omnia eorum omnium pereuntium. 11. Qualia debent edere excecrabilibus escis et impietatibus, non expectantes praesentiam diei domini per quem caeli ardentes solventur et elementa ignis ardore decoquentur (c. 26). . . .

Ex epistola Johannis I.

I. 2. . . . Adnuntiamus vobis vitam aeternam, quae erat aput patrem et manifesta est nobis. . . . 3. Ut et vos societatem habeatis nobiscum et societas nostra sit aput patrem et cum filio eius iesu christo (c. 2). . . . 8. Si dixerimus quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, et veritas in nobis non est. 9. Si confitemur peccata nostra, fidelis et iustus est qui dimittat nobis peccata et mundet nos ab omni iniquitate (c. 73). . . .

II. 2. Qui dicit se in lumine esse et fratrem suum odit, in tenebris est usque adhuc. 10. Qui autem diligit fratrem suum, in lumine manet, et scandalum non est in eo (c. 7). . . . 21. . . . Omne mendacium non est ex veritate[2] (c. 43). . . . 23. Omnis qui negat filium, nec patrem habet, qui autem confitetur filium, et filium et patrem habet (c. 2). . . .

III. 7. Filioli, nemo vos seducat. Qui fecit iustitiam, iustus est, sicut et ille iustus est. 8. Qui facit peccatum, a diabulo est, quia ab initio diabolus peccat. Et in hoc adparuit filius dei, ut solveret opera diabuli. 9. Omnis qui natus est a deo non peccat, quia semen eius in ipso manet, et non potest peccare, quia de deo natus est. 10. Hinc apparent filii dei et fili diabuli. Omnis qui non est iustus, non est ex deo, et qui non diligit fratrem suum (c. 90). . . 16. Et qui ex hoc cognoscimus caritatem ipsius, quoniam ille pro nobis animam suam posuit; et nos debemus pro fratribus nostris animas nostras ponere (c. 7). 17. Quicunque autem habuerit substantiam mundi et viderit fratrem suum egere, et clauserit viscera sua ab eo, quomodo caritas dei manet in illo? 18. Filioli, non diligamus verbo tantum et lingua, sed opere et veritate (c. 24). . . .

---

[1] In Cod.: *calores salvuntur.* [2] in Cod.: *non est veritatem*

IV. 1. Karissimi, nolite credere omni spiritui, sed provate spiritus si ex deo sunt, quoniam multi pseudoprophetae exierunt in hunc mundum (c. 50). . . . 9. Ex hoc manifestata est caritas domini in vobis, quod filium suum unicum misit in hunc mundum, ut vivamus per ipsum . . . 15. Omnis qui credit quia iesus christus ex deo natus, deus in ipso est, et ipse in deo (c. 2). . . . 18. Timor non est in carite; sed perfecta caritas foras mittit timorem; quoniam timor poenam habet; qui autem timet, non est perfectus in caritate (c. 107). . . .

V. 1. . . . Et omnis qui diligit genitorem, diligit eum, qui ex deo natus est (c. 2). . . . 6. . . . Spiritus est qui testimonium reddit, quia spiritus est veritas (c. 3). 7. Et tres sunt, qui testimonium dicunt in caelo: pater et verbum et spiritus, et hii tres unum sunt (c. 2 et c. 3). 8. Quoniam tres sunt qui testimonium dicunt in terra: spiritus aqua et sanguis, et hii tres unum sunt in iesu christo. . . . 10. Qui credet in filio dei, habet testimonium eius in semet ipso; qui autem non credet iesu christo, mendacem facit deum, quia non credit testimonio quod testificatus est de filio suo. . . . 20. Et scimus quia filius dei venit et carnem induit, nostri causa, et passus est et resurrexit a mortuis; adsumpsit nos et dedit nobis sensum ut cognosceremus eum qui verus est, et simus in vero[1] filio eius iesu christo. Hic est verus et vita aeterna et resurrectio nostra (c. 2). . . . 21. Filioli, custodite vos a simulacris (c. 44). . . .

Ex epistola Johannis II.

7. Quoniam multi fallaces[2] prodierunt in hunc mundum, qui non confitentur iesum christum dominum nostrum in carne venisse. Hii fallaces et antechristi[3] sunt (c. 2). . . . 10. Si quis venit ad vos et hanc doctrinam non adfert, nolite eum recipere in domum, et habe ne dixeritis ei. 11. Qui enim dicit illi habe, communicat operibus eius malignis. Ecce praedixi vobis, ne in diem domini condemnemini (c. 50). . . .

---

[1] In Cod.: *verbo.* [2] in Cod.: *fallacis.* [3] Ita in Codice teste Mai.

Ex epistola Judae.

6. Angelos quoque qui non servarerunt ordinem suum, sed reliquerunt habitaculum suum, in iudicium magni diei[1] vinculis eos sanctorum angelorum sub tenebras reservabit. 7. Sodomam autem quoque et Gomorrham, et quae circa eas civitates, cum adulterium fecissent et carnem secutae essent,[2] cinis factae propositae sunt in exemplo ignis aeterni poenas sustinentes (c. 33). . . . 12. Nubes sine aqua vento circumferendae (c. 113). . . .

Ex apocolypsi.

II. 1. Et angelo efesi ecclesiae scribe (3. 123). . . . 23. . . . Et scient omnes ecclesiae, quia ego sum qui scrutor renes et corda (c. 9). . . .

III. 14. Et angelo laodiciae ecclesia scribe:[3] haec dicit ille amen testis fidelis et verax, principium creaturae dei: 15. novi opera tua, quia [neque frigidus][4] neque calidus es: utinam frigidus esses aut calidus! 16. Sed quoniam tepidus, evomam te ex ore meo. 17. Quia dicis: dives sum et locupletatus sum, et nihil opus est mihi, et nescis quia tu es miser et miserabilis et mendicus et nudus et caecus. 18. Suadeo tibi a me emere aurum igne probatum, ut dives sis et locupleteris, et vestimenta mea alba et induaris, ut non appareat confusio nuditatis tuae et collurio inunge[5] occulos tuos ut videas. 19. Ego quoscumque amo, arguo et castigo. Aemulare igitur et age poenitentiam: 20. Ecce sto ad ianuam et pulso. Si quis audierit vocem meam et aperuit ianuam, introibo ad illum, et caenabo cum illo et ille mecum. 21. Qui vincit dabo illi sedere mecum in sede mea; quomodo et ego vici et sedeo[6] cum patre meo im sede ipsius (c. 23). . . .

XIV. 8. Cecidit, cecidit[7] Babylon magna; de vino fornicationis eius

---

[1] In Cod.: *dei*. [2] in Cod.: *esset*. [3] in Cod.: *scribae*. [4] Ita in editione Maiana. [5] in Cod.: *inungvae*. [6] in Cod.: *sede*. [7] in Cod.: *caecidit caecidit*.

biberunt omnes gentes (c. 133). . . . 9. Si quis adorat bestiam et imaginem eius et accipit character in 'fronte sua aut in manu sua dextra;[1] et hic bibet de indignatione dei, quae mixta est mera in calice irae eius 10. et cruciabitur in igne et sulfore in conspectu angelorum et agni. 11. Et fumus et cruciatus eorum in saecula saeculorum ascendit (c. 44 et c. 133) et non habent requiem die ac nocte, qui adorant bestiam et imaginem eius et qui accepit character nominus illius (c. 44). . . . 13. Et audivi vocem de caelo dicentem mihi: scribe: beati mortui qui in domino moriuntur. Amodo etiam dicit spiritus ut requiescant a laboribus suis. Opera enim eorum sequuntur eos (c. 96). . . .

XVII. 15. Aquae, quas videsti, ubi meretrix sedet, populi et turbae et gentes et linguae sunt (c. 130). . . .

XVIII. 4. Et audivi aliam vocem de caelo dicentem: exite de ea, populus meus, et ne communicetis peccatis eius, et de plagis eius ne accipiatis. 5. Quia adpropinquaverunt peccata eius usque ad caelum, et memoratus est deus iniquitates eius. 6. Redidite ei sicut et ipsa reddidit, et duplicate duplicia secundum opera eius; in calice quo miscuit, miscite ei duplum; 7. et quantum magnificavit se et luxoriata est, tantum date ei tormentum et luctum; quia in corde suo dicit: sedeo regina et vidua non sum, et luctum non video. 8. Propterea una hora veniet plaga eius mors et famis et luctus et igne cremabitur, quoniam fortis est dominus deus, qui iudicat eam (c. 133). . . .

XX. 12. Et vidi mortuos pusillos et magnos stantes in conspectu sedis. Et libri aperti sunt, et alius[2] liber apertus est, qui est vitae, et iudicati sunt mortui secundum ea quae scripta sunt in libris et secundum opera sua. 13. Et dedit mare mortuos qui fuerunt in ipso et mors et infernus dederunt [qui][3] in ipsis, et iudicati sunt singuli secundum facta sua (c. 27). . . .

XXI. 8. Dubiis autem et infidelibus et abominandis et homicidis et adulteris et maleficis, et idolis servientibus et mendacibus, pars illorum in stagno ignis ardentis et sulfore, quod est mors secunda (c. 26). . . .

XXII. 15. Foras canes et malefici et adulteri et idolis servientes (c. 117). . . . 18. Testor ego omni audienti verba prophetiae libri huius: Si quis adiecerit supra haec, inponet deus super eum plagas, quae scriptae sunt in hoc libro; 19. et si quis abstulerit verba prophetia libri huius, auferet deus partem eius de ligno vitae de civitate sancta (c. 84). . . .

---

[1] Cap. 133 omisit *dextra*. [2] In Cod.: *alii*. [3] Ita in editione Maiana.

Incipit ordo capitolorum.

De divinis scripturis No. 1—144.

1. De uno deo. **2.** De distinctione personarum patris et filii et spiritus sancti. **3.** De spiritu sanctu. **4.** De dilectione domini. **5.** De conversione et contemptu saeculi. **6.** De timore. **7.** De bono pacis et caritatis. **8.** Quod ubique sit dominus. **9.** Quod noverit dominus occulta cordis. **10.** Iuste iudicandum. **11.** Bene faciendum pauperi et non pignerandum. **12.** Bene faciendum viduae orphano et advenae. **13.** Non retinendam mercedem mercenarii. **14.** Non laedendum infirmum. **15.** Non ambulandum in dolo vel hypocrisi. **16.** Non reddendum malum pro malo. **17.** Remittendum fratri quod in fratrem deliquerit. **18.** De cavenda seductione malorum. **19.** De honorandis sacerdotibus vel ministris. **20.** De honorandis parentibus. **21.** De filio superbo. **22.** Non prodesse thensauros iniquis. **23.** De poenitentia. **24.** De eleemosynis. **25.** Semper orandum. **26.** De ira dei et iudicio venturo. **27.** De resurrectione. **28.** De tribulationibus et probatione iustorum. **29.** Quod non maneat dominus in his qui a praeceptis eius deviaverint. **30.** Non superandum servum dei detractione malorum. **31.** Non detrahendum. **32.** De correptione et disciplina. **33.** De praevaricatoribus. **34.** De superbia. **35.** De mansuetudine. **36.** De patientia. **37.** De humilitate. **38.** De sapientia. **39.** De conversatione iuvenum. **40.** De peierandum.[1] **41.** Non iurandum. **42.** Non dicendum falsum testimonium. **43.** Non mentiendum. **44.** De interdictu idololatriae.[2] **45.** De fornicandum. **46.** De negligentia sacerdotum. **47.** De sanctificatione sacerdotum. **48.** De sanctificatione populi. **49.** De contentione vitanda. **50.** De pseudoprophetis et haereticis vitandis, vel contentionibus vitandis legis. **51.** De continentia oris. **52.** Fugiendum ebrietatem. **53.** Mulieris malitiam esse vitandam. **54.** Quod tonitrua, pluviae, coruscationes, grandines, pruinae, nives, venti, fulgora et nubes a domino sint.

---

[1] In Cod.: *periendum.* [2] in Cod.: *idolatriae.*

55. Non lustrandum. **56**. De factura mundi et quod a deo ex nihilo facta sint omnia.[1] **57**. Quod tenebrae a deo creatae sint. **58**. De homicidio casuali.[2] **59**. Decimas et primitias frugum vel omnium rerum praecepto legis ecclesiae dari oportere. **60**. Instanter parvulos emendandos. **61**. Sanctorum conversatione et tractatui adhaerendum. **62**. Non accepiendas usuras. **63**. Quod negotiator mendacio carere non possit. **64**. Dupplicia pondera non habenda. **65**. Vota deo statim solvenda. **66**. Non stulte ridendum. **67**. Non accipiendum testimonium testis unius. **68**. Non induendas vestes viri a muliere, neque mulieris a viro. **69**. Non inputari peccatum parentum filiis, neque foliorum parentibus. **70**. Nutriendos a parentibus in timore domini filios et non provocandos ad iram. **71**. Seminandam ante iustitiam et postea metendos fructus eius. **72**. In mortuo lacrimas producendas. **73**. Neminem esse sine peccato. **74**. Non furandum. **75**. Non gloriandum in sapientia mundi. **76**. Non anbiendos[3] honores. **77**. Quod qui hominem dei spernit, dominum spernit.[4] **78**. Dè oboedientia. **79**. Pusillianimem non scandalizandum. **80**. De laude virginum. **81**. De concordia coniugali et habitu mulierum. **82**. De sanctitate et opera viduarum. **83**. Exemplo apostolico manibus laborandum. **84**. Altiora, quum iubetur, scrutari non oportere. **85**. De ieiunio. **86**. Hominem exemplo formicae vel apis sine pigritia operari debere. **87**. Sine timore hominum mandata dei praedicanda, **88**. De stulto. **89**. Iracundiam deponendum. **90**. Quod homo a deo factus, huius genus vel natura dicitur, cuius opus fuerit imitatus.[5] **91**. Sapienter respondendum verbum interroganti. **92**. De servo fideli et commonitione dominorum. **93**. De commonitione servorum. **94**. Oboediendum in id quod iustum est regibus et potestatibus saeculi. **95**. Lumen itineris nostri in timore domini esse legem dei **96**. De morte iustorum. **97**. De morte iniquorum. **98**. De avaritia. **99**. De sacrificio spiritali. **100**. Quod unusquisque suo opere iudicetur. **101**. Quod dominus in suo arbitrio reliquerit hominem, nec velit quemquam perire. **102**. De tristitia delicti.[6] **103**. Quod in baptismo omnia dimittuntur, et quod in novitate vitae anbulandum[7] sit. **104**. De substantia dei. **105**. Adsumenda arma spiritalia contra nequitias spiritales. **106**. Faciendum prius et sic docendum. **107**. Non habendum spem in homine. **108**. Consolandos[8] lugentes vel visitandos infirmos. **109**. Non dicendum malum, bonum, neque bonum malum. **110**. Abstinendum deliciis. **111**. Eripiendos positos in tribulationibus. **112**. Vineam appellari hominem, populos vel gentes. **113**. Quod sancti homines in similitudinem nubium[9] sunt vocati. **114**. Quod homines arborum ferant imaginem. **115**. Non murmurandum. **116**. Homines in similitudinem stellarum vocari. **117**. Homines malos canes vocari. **118**. Quod domus vel templum homo ipse dicatur. **119**. Lumbis spiritalibus hominem debere esse praecinctum. **120**. Homines montes vel campos vocari. **121**. Quod

---

[1] In Cod.: *omnis*. [2] in Cod. addet: »Non contingendis proximis« teste Mai. [3] in Cod.: *pro ambiendas*. [4] in Cod.: *spernes*. [5] in Cod.: *emitatus*. [6] in Cod.: *delecti*. [7] pro *amb*. [8] in Cod.: *consulandos*. [9] in Cod.: *ovium*.

spiritus inmundi vel vitia, montes colles, bestiae, aves, petrae, gentes, lapides, spinae nuncupentur. **122**. Quod non sit aequalis omnis sanctus deo. **123**. Quod angelorum custodia uniamur. **124**. Hominem muncupari parietem. **125**. Sanctos[1] homines spiritali cibo vel poculo satiari. **126**. Aquam et ignem populos vel vitia nuncupari. **127**. Quod vocatus ad fidem, retro redire non debeat. **128**. Quod zabolus[2] angelus a deo fuerit factus et postmodum transgressione mutatus. **129**. De similitudine cervi. **130**. Quod populi aquae dicantur. **131**. De fontibus domini. **132**. Quod aquae sunt super caelum. **133**. De ebrietate et calice irarum. **134**. Quod dominus deus hoc nomen habeat. **135**. Hominem dei vocari terram deliciarum. **136**. De volpibus. **137**. De hospitalitate. **138**. Homines messem vel fruges nuncupari. **139**. Uxorem, excepta causa adulterii, non dimitendam. **140**. De tabernaculo. **141**. De pedibus lavandis. **142**. Omnia in gloriam vel in nomine dei esse facienda. **143**. De sancta vita samuhelis et pauli apostoli. **144**. Quod dominus fons vitae sit.

---

[1] In Cod.: *sancto*. [2] pro *diabolus*.

Trykt den 13. Juli 1899.

3 2044 023 392 079

The borrower must return this item on or before the last date stamped below. If another user places a recall for this item, the borrower will be notified of the need for an earlier return.

*Non-receipt of overdue notices does **not** exempt the borrower from overdue fines.*

Andover-Harvard Theological Library
Cambridge, MA 02138 617-495-5788

Please handle with care.
Thank you for helping to preserve library collections at Harvard.